

Under Dusken

STUDENTAVISA I TRONDHEIM NR. 04 - 100. ÅRGANG
25. FEBRUAR - 10. MARS 2014

«Generasjon perfekt» møter veggen

Psykisk helse 6

18

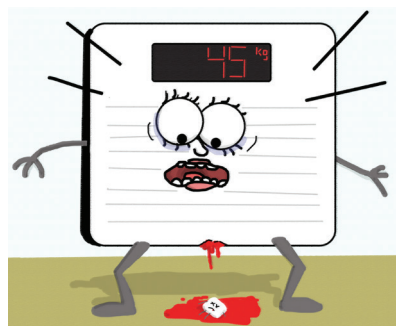
Romfolket

Hetset, hundset og snart forbudt?
Møt roma-tiggerne i Trondheim.

10

Grisehjerneri i ny
supermedisin

49

Horoskop

- 03 Nyhetskommentar: Smør på flesk
- 04 Siden sist
- 06 Toppsak Politisk: Flere studenter sliter psykisk
- 8 Nyhet: Kunnskapsdepartementet vil kutte
- 10 Forskning: Grisehjerneri og superlim
- 12 Internasjonalt: Studieavgifter avler klasseskilte
- 14 Dagsorden: Lobbyisme og korrupsjon
- 16 Meninger
- 18 Aktualitet: Tett på romfolket i Trondheim
- 24 Portrett: Maria Mena
- 27 Sidespor: Kjære Arne
- 28 Fotoreportasje: Cern
- 30 UD 100 år: Under Dusken vs Samfundet
- 32 Kulturkommentar: Veganisme er for folk flest
- 33 Kulturprofil: Marte Aune
- 34 Kulturtoppsak: Filmproduksjon på Dragvoll
- 36 Kulturnyhet: Samfundet-veteraner skaper fest
- 38 Kulturreportasje: Teppefall på hiphopteater
- 40 Kulturtegn: Ettertraktet «diagnose»
- 42 Spillanmeldelse: Tentakulær slapstick
- 42 Anmeldelser: Perilleriet, studentteater
- 44 Musikk: Sassybeat
- 45 Anmeldelser: Beck og Highasakite
- 48 Kulturkalender
- 49 Horoskop

Under Dusken

Singsakerbakken 2E, 7030 Trondheim

Tlf: 993 39 153

E-post: ud@underdusken.no
annonse@underdusken.no

Under Dusken er eit sjølvstendig organ for studenter, utgitt av Studentmediene i Trondheim AS. Under Dusken blir delt ut gratis på lærestader i Trondheim med medlemsrett i Studentersamfundet. Under Dusken kjem ut åtte gongar i semesteret. Redaktøren vel sjølv sin redaksjon.

Under Dusken arbeider etter reglane i Vær Varsam-plakaten for god presseskikk. Dei som føler seg urettmessig ramma av omtale i avisa, vert oppfordra til å kontakte redaksjonen.

facebook.com/underdusken
[@UnderDusken](https://twitter.com/UnderDusken)

REDAKSJON

REDAKTØR
Helene Mariussen - Tlf: 993 39 153

FUNGERANDE REDAKTØR
Hanne Christin Våge - Tlf: 928 13 765

ANSVARLEG REDAKTØR
Inga Skogvold Rygg - Tlf: 918 23 546

NYHENDEREDAKTØR
Trine Selle - Tlf: 905 05 239

POLITISK REDAKTØR
Jørgen Benkholt - Tlf: 954 96 291

REPORTASJEREDAKTØR
Aksel Borgen - Tlf: 452 10 527

KULTURREDAKTØR
Maria Birkeland Olerud - Tlf: 979 82 692

FOTOREDAKTØR
Eivind Sandodden Kise - Tlf: 454 739 98

GRAFISK ANSVARLEG
Mari Aarsund Klock

FUNGERANDE ILLUSTRASJONSSJEF
Håvard Karlsen

DEBATTREDAKTØR
Erland Årstøl - Tlf: 905 53 233

SALSSJEF
Simen Foyen - Tlf: 912 43 431

DISTRIBUSJONSANSVARLEG
Fredrik M. Dolve - Tlf: 976 80 792

IT-SJEF
Magnus Kirø - Tlf: 917 48 566

GJENGSSJEF
Maren Kronlund - Tlf: 469 68 063

DAGLEG LEIAR
Kaja Felix Sønslie - Tlf: 993 80 530

DESKARAR
Marianne Solheim Rotihaug,

Emil Henry Flakk, Kyrre Ryeng, Ida Jønsberg, Synne Hammervik, Ingunn Mjønerud

JOURNALISTAR
Ida Lyche, Sigurd Martin Nordli Oppegård, Karina Solheim, Katinka Goffin, Anette Sivertstøl, Hannah Christin Lørfaldet, Hilde Heggstad, Bård Jahnsen, Erland Årstøl, Trine Selle, Johannes Jakobsen, Siri Overn, Hanne Christin Våge, Synne Hammervik, Stine Mari Male, Stine Marien Henriksen, Nora Cecilie Bredoch, Fredrik Schjefstad, Kristian Aaser, Bjørn Lund-Sørensen, Marius Flatås, Halvor Bjørntvedt, Håvard Haraldsen, Bård Ræstad, Mathias Kristiansen, Thea Høugen Lygre og Daniel Guanio

FOTOGRAFAR
Caroline Ramnæs, Marin Håskjold, Sindre Haugan, Eirik Vole Rye, Håvard Karlsen, Katinka Goffin, Madeleine Noraas, Julie Trulsvik Rasmussen, Trine Selle og Siri Overn

ILLUSTRATØRAR
Iria Isa Samuelstuen, Synøve Daaland Camilla Dahlstrøm, Trude Telle og Christian Høkaas

GRAFISKE MEDARBEIDARAR
Nyhet: Mari Aarsund Klock og

Peter Andreas Voigt
Reportasje: Aksel Borgen og Sindre Haugan
Kultur: Marin Håskjold og Mari Aarsund Klock

KORREKTUR
Markus Tobiassen, Emil Flakk, Hanne Christin Våge, Marvin Bredal Lillehaug, Anders Hovdal Tangenes og Ida Lyche

FORSIDE
Julie Trulsvik Rasmussen og Håvard Karlsen

Dassjef!

LEIAR

Unnskyld for at eg er til

«Hei, korleis går det?»

«Det går bra. Med deg, då?»

Den velkjende ordvekslinga mellom to kjende som møtest reint tilfeldig på gata, på skulen, eller utanfor butikken. Spørsmåla er forutsigbare, det same er svara.

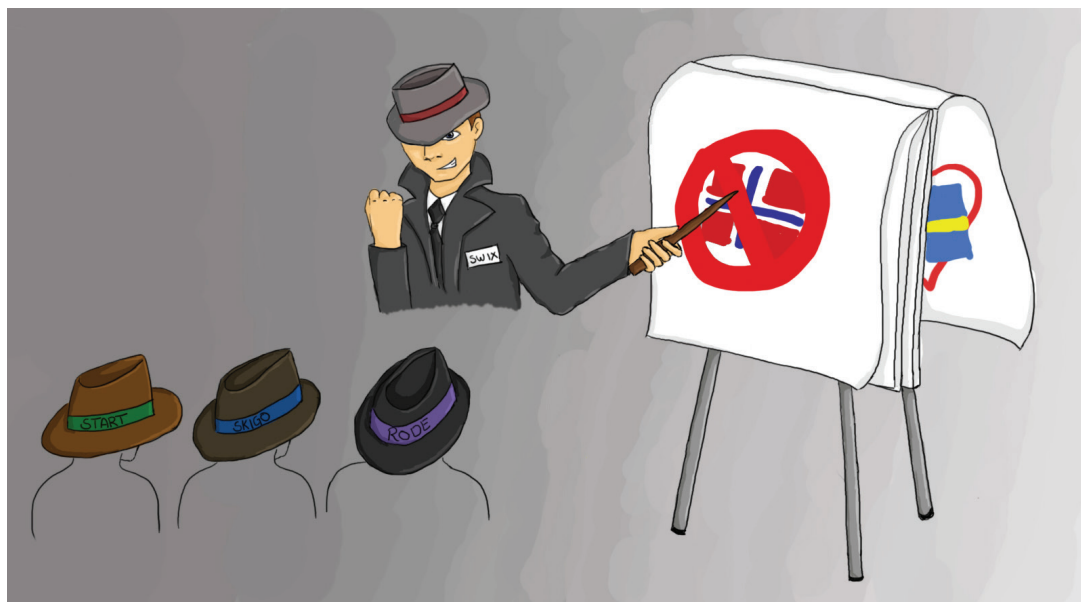
Til og med dei gongane ting ikkje går så fint på privaten, forblir svara dei same. Men kva skal du elles svare? Er det lov å svare det uventa: «Nei, eg har det ikkje så bra»?

Fleire og fleire studentar blir psykisk sjuke, og velferdsdirektøren i SiT seier han forventar fleire sjuke studentar i åra som kjem. Nok ein gong kjem psykisk helse blant studentar på plakaten, og nok ein gong er tala aukande. Samanlikna med folk på same alder, slit studentar meir psykisk.

Ekspertane skuldar på det enorme prestasjons- og forventningspresset som pregar studentkvardagen, og for mange blir desse belastningane for store. Me må snakke meir om psykisk helse, seier Vilde Coward i Velferdstinget. Ho oppfordrar helseetatane, politikarane og ikkje minst studentane til å prate om ting som er vanskelege å takle aleine.

Sjølv har eg fleire gongar vore uærleg når eg har fått spørsmålet om korleis det går. Eg har også stilt spørsmålet til personar eg veit ikkje har det så bra, og fått dei same løgnene tilbake. Det er synd at så mange skal ha den «unnskyld for at eg er til»-haldninga. Det er så utruleg synd, for nokre gongar er det å dele uroa alt som skal til for å gjere det betre.

Hanne Christin Våge

Illustrasjon: Trude Telle

Smør på flesk

De siste ukene har smørelaget vært i sterk motvind. Det elendige resultatet og sabotasjen fra smøreleverandører blir av mange sett på som en nasjonal tragedie.

Hvordan kunne det gå så galt?

BJØRN LUND-SØRENSEN
Journalist

KOMMENTAR

Som den rendyrkede nordmannen jeg er, finner jeg det direkte kvalmende hvor dårlig smørelaget har gjort det dette OL. Smøresjefen Nystad har til og med sagt at leverandører har tilbakeholdt nye smøreprodukter fra Norge fordi nevnte leverandører favoriserer andre land. Det Nystad insinuerer er at smørelaget like greit kunne tatt i bruk hårvoks og glidemiddel. Med andre ord er kampen mot det internasjonale smøreforbund en kamp mot vindmøller.

Skryt til de norske mediene, som velfortjent har levd opp til sitt kallenavn den fjerde statsmakt. Uten disse tapre journalistene hadde vi

aldri klart å rette søkelys mot denne monstrositet av urettferdighet og sabotasje. Takket være disse patriotene har informasjon om smørekrisen dekket samtlige nyhetsorienterte nettsider disse ukene.

Kritikken mot smøresituasjonen er velbegrunnet. Å møte opp til OL uten riktig smøring er som å møte velforberedt opp på eksamen med en pensel og en skål sitrønsaft.

Så er denne nasjonale oppmerksomheten velbegrunnet? Er det intet annet som er mer viktig enn OL? Åpenbart ikke. Det er jo selvfølgelig visse hendelser som foregår i verden her og der, men det er jo tross alt ikke

noe nytt. Hva er vitsen med *nyheter* om de ikke er nye? At verden går i dass er strengt tatt intet nytt.

Amnesty fortsetter å tvinge oss til å ta stilling til såkalte «tragedier», tragedier som den etniske rensningen som foregår nede i Den sentralafrikanske republikk. Fredsbevarende styrker er til liten hjelp og passiviteten råder. I det minste trenger ikke flyktningene å være urolig for dårlig smøring når de flykter fra den visse død. Om de var avhengig av det norske smørelaget for å komme seg i sikkerhet hadde det nok vært dødt løp.

Alt i alt skal afrikanerne være glad for at de ikke er oss. Heldige svin.

NYHET

Siden SIST:

Arkivfoto: Bendik Laukeland Knapstad

Samfundet har fått ny leder

Medlemmene på Samfundet har valgt hvem som blir deres ny leder fra og med 17. mai. Etter flere timer med utspørring av kandidatene ble Per Fridtjof Larssen (23) stemt fram som Øyvind Lunkes etterfølger.

Larssen er fra Nøtterøy, studerer bygg og miljø på NTNU og har vært aktiv i Lørdagskomiteen og UKA-13. I forkant av valget sa Larssen at han vil jobbe for større engasjement på Samfundsmøtene.

– Jeg vil legge opp til mer debatt, og samtidig synliggjøre husets rolle i byen.

Videre uttalte Larssen at han vil gi andre de samme fine erfaringene han selv har fått på Samfundet.

– Jeg har vært med i to og et halvt år, og fått mange erfaringer. Nå vil jeg gjøre mer ved å bidra til å utforme huset videre.

På spørsmål fra Storsalen om hvordan Samfundet burde stille seg til politiske spørsmål var han ikke i tvil.

– Jeg mener vi skal mene om alle saker. Vi må være oppe i trynet på alle! Vi kommer ingen vei uten å provosere, om vi så mister noen medlemmer. Medlemsskapet må være mer enn et fordelskort!

NTNU utvider mastertilbudet

Fra høsten 2014 starter NTNU opp to nye masterstudium i farmasi, og i smerte og palliasjon.

Universitetet i Trondheim blir dermed det første i Norge som tilbyr et masterstudium som kombinerer smerte og palliasjon. Palliasjon er en form for behandling som er mer opptatt av å redusere smerte fremfor å finne en kur.

– Smerte er det symptomet som hyppigst fører mennesker i kontakt med helsevesenet. I Norge har palliasjon i stor grad vært rettet mot kreftpasienter, men fagfeltet er like relevant for pasienter med andre diagnoser, sier førsteamanuensis Kari Hanne Gjeilo ved Institutt for sirkulasjon og bildediagnostikk ved NTNU.

Gjeilo mener behovet for personer med spesialisert kunnskap innen smertebehandling er stort.

– Utdanningen svarer til samfunnets økende behov for kompetent og helhetlig håndtering av pasienter med smerter, samt andre subjektive symptomer i kommune- og spesialisthelsetjenesten. Med en mastergrad i smerte og palliasjon, kan man optimistisk gå ut i arbeidsmarkedet, sier hun.

Gigant investerer i NTNU-teknologi

Den Singapore-baserte industrigiganten Sembcorp investerer 30 millioner kroner i ny vannrenseteknologi utviklet ved Institutt for vann- og miljøteknikk (IVT) på NTNU.

Teknologien forenkler rensingen av avløpsvann ved hjelp av en ny patentert reaktor, og har fått navnet Hyvab (Hybrid Vertical Anaerobic Biofilm Bioreactor)

Hyvab-reaktoren samler alle prosessene i én enhet, og erstatter den flerefasede prosessen som benyttes av industrien i dag. Løsningen gir en betydelig kostnadsbesparelse, er mer energieffektiv og produserer mindre slam. Den lave slamproduksjonen fører også til en vesentlig reduksjon i CO₂-utslipp.

Dekan Ingvald Strømmen ved IVT-fakultetet er glad for det som skjer, og at resultatene av forskningen sikres et liv også etter laboratoriet.

– NTNU er svært fornøyd med å levere en innovasjon som direkte går på oppfyllelsen av NTNUs visjon, og som handler om rent vann. Prosjektet har høy relevans, og det gleder oss at denne teknologien nå kommer til å kommersialiseres i samarbeid med sentral næringslivsaktører, sier Strømmen.

UD FOR

75
ÅR
SIDEN

Kort sagt, det var fest, og de fire timene bordet varte fløy som minutter. – Referenten møtte flere dager etter ballet en av stadens unge piker, og spurte om hun var fornøyd. – Jeg svever ennå, sa hun, – det var den skjønneste kveld i mitt liv.. han var schweitzer. Kort sagt.

25
ÅR
SIDEN

Her i Norge har vi jo alle nesten akkurat spist. Vi e litt mette i ånden. Derfor står det ikke fullt så bra tel med våres solidaritet.

10
ÅR
SIDEN

Vi er framme. Krogstad parkerer gliset og fører oss ned i en kjeller i bunn av Trondheims dunkle dyp. Foran oss åpenbarer det seg en annen verden; et hav av sex-utstyr som bare fantasien kan begrense bruken av. Dildoer på størrelse med halvannenlitersflasker, gapestokk, gynekologstol, haibur. I høyre hjørne, lettere henslengt ligger Krogstads nye patent. En oppfinnelse som har fått uhemmet skryt i porno-Norge. Knullemaskinen. Den er ikke særlig imponerende.

UNDER DUSKEN BEKLAGER:

I forrige utgave, #03/100, skrev Under Dusken om samlokalisering av NTNU og visjonsrapporten. I saken ble Rune Frøhaug gjennomgående sitert med feil navn i denne artikkelen. Vi beklager.

Besøk vår spesialbutikk for klatring ved Gamle Bybro

- Norges garanterte beste pris på Klatrepakke
- Trondheims største utvalg
- Vi tilbyr også skred og padlekurs

Åpningstider 11-17.45 (16)

www.ute.no

NYE UTE-HALLEN

En av Norges flotteste klatrehaller med vegger på 17, 16, 13 og 11m og mer enn 130 ulike ruter. Trondheims tauklatrehall ligger naturskjønt til ved Ladehammeren.

- Klatrekurs hver uke
- Mer enn 140 ruter
- Årskort m. stud. rabatt

BLI FRAMTIDSFYLKET TRAINEE

VI HAR 16 LEDIGE TRAINEESTILLINGAR

SØKNADSFRIST
24. MARS 2014
OPPSTART AUGUST 2014

Finn stillingane og søk elektronisk via framtidsfylket.no

► www.framtidsfylket.no ◀

framtidsfylket

Karriere i Sogn og Fjordane

► KARRIERE ► UTVIKLING ► NETTVERK ► LIVSGLEDE ►

Rem Design

Foto: Thomas Bickhardt/BickFoto

«Generasjon perfekt» møter veggen

En av ti studenter sliter med psykiske problemer, og omfanget er økende.
Hva gjør studenttilværelsen så utfordrende for oss?

OND SIRKEL: Psykiske problemer forverres ofte av at de fører til at man isolerer seg. Slik har de en selvforsterkende effekt.

► PSYKISK HELSE

TEKST: **Marius Flatås**
FOTO: **Julie Trulsvik Rasmussen**

Denne uken gjennomføres Studentenes helse- og trivselsundersøkelse (Shot), som skal kartlegge velferden blant studentene i Norge. Velferdsdirektør Espen Munkvik ved Studentskipnaden i Trondheim (SiT) forventer å se en økning i psykiske helseproblemer.

– Fra 2001 til 2012 økte forbruket til SiTs psykososiale tjeneste fra 2 prosent til 3,1 prosent. Det er naturlig og anta at dette tallet vil øke videre, og bli reflektert i undersøkelsen, forteller Munkvik. Forrige undersøkelse (2010) viste at studenter oftere har psykiske problemer enn andre på samme alder, og at så mange som 5 000 studenter i Trondheim sliter med å takle hverdagen. Studenter er en privilegert og ressurssterk gruppe, hvorfor har mange det likevel vanskelig

i studenttilværelsen?

En sårbar gruppe

Gisle Marhaug er prosjektleder for Studier med støtte (SMS) i Trondheim. SMS tilbyr studenter støtte, rådgivning og veiledning i hverdagen. Marhaug forteller om lange ventelister for deres tilbud.

– For det første ser vi generelt en økning når det gjelder psykiske lidelser i befolkningen. Studenter befinner seg i tillegg i en livsfase med mange sårbarhetsfaktorer. For mange er det utfordrende å flytte til en ny by etter å ha forlatt foreldre og sosiale nettverk hjemme. Studielivet fører også med seg forventninger, krav og press utenfra, sier han. Forventningen om at studenttiden skal være en av de beste periodene i livet, kan også være en belastning.

– Man tenker seg at studentlivet er en periode der ting skal gå på skinner. Da kan det bli ekstra tøft å slite psykisk. Husk at det er knyttet mye skam til

psykiske lidelser, kanskje på grunn av kontrasten til det vellykkede idealet vi har om hvordan man skal være. Noen opplever for eksempel å ha vært best i klassen hjemme, men å bli en i mengden på Gløshaugen. Det å ikke være best lengre høres ut som et banalt problem, men kan oppleves som veldig vanskelig, forteller Marhaug.

Marhaug beskriver hvordan studenter begynner å slite psykisk som starten på en vond sirkel. Veien nedover kan starte med at man går mindre ut døren, man begynner å droppe forelesninger og etter hvert øker fraværet. Til slutt sitter man på hybelen det meste av tiden.

– Mønsteret blir veldig vanskelig å bryte, sier han.

Kollektivt «Flink pike» syndrom

Shot-undersøkelsen fra 2010 viste at de aller fleste studentene trives godt i Trondheim. Men blant de 15 prosentene som rapporterte om psykiske plager,

N FAKTA OM:

STUDENTENES HELSE- OG TRIVSELSUNDERSØKELSE (Shot)

- Shot 2010 viste at 15 % av studenten i Trondheim rapporterte om psykiske problemer. Ny undersøkelse gjennomføres denne uken.
- Kvinnelige studenter rapporterte mest om dårlig selvtillit og eksamensangst, mens mannlige studenter i større grad rapporterte om ensomhet.
- Spørsmålene til Shot 2014 sendes til et utvalg 23. februar. Svarfristen er på én måned, og resultatene skal være klare til semesterstart i august.
- Studier med Støtte (SMS) ble opprettet i 2008 som en del av Nasjonal strategi plan for psykisk helse.

Kilde: Shot 2010

var ensomhetsfølelse en viktig årsak. Velferdsdirektør, Espen Munkvik i SiT tror det har med den store tilflyttingen til Trondheim å gjøre.

– NTNU har en nasjonal profil med 80 prosent tilreisende studenter. Når så mange er nye i byen, er det naturlig at flere er ensomme i Trondheim enn andre steder, forklarer han.

Leder Vilde Coward i Velferdstinget i Trondheim er enig at tilflyttingen kan forklare noen av funnene om studentenes psykiske helse. Men hun mener også de ytre påvirkningene, og trykket på studentene, har endret seg til det verre de siste årene. Livsvalg, prestasjon og trening er noen nøkkelerd.

– Du kan si vi har fått et kollektivt Flink pike-syndrom. Man får høre at man kan bli best, bare man vil nok. Vår generasjon må også tidligere gjøre veivalg som skal definere livet. Det er jo også mye snakk om et vanskelig arbeidsmarked, og viktigheten av høyere utdanning. Samtidig får man høre at

en enkel bachelorgrad har liten verdi. Profesjonaliseringen av studentfrivilligheten er et annet eksempel på at alt skal bli bedre og større en forrige gang, og følgelig sliter folk ut, sier Coward.

Blir syke av å utsette ting

Studenter er i en unik situasjon der i man i stor grad disponerer tiden sin selv. Professor i psykologi Frode Svardal ved UiT, har forsket på prokrastinering og studenter. Så mange som 95 prosent av alle studenter prokrastinerer, eller utsetter ting selv om de vet at det har negative konsekvenser.

– Studenter er i større grad enn folk flest under tidspress, med innleveringer og eksamener, og har et høyt prestasjons- og forventningspress, kombinert med stor grad av frihet. Dette gjør det svært sannsynlig at prokrastinering oppstår, sier Svardal.

Resultatene fra Svardals forskning viste at selv moderat prokrastinering var forbundet med redusert velvære.

– Prokrastinering kan føre til redusert mestringfølelse, mer stress, negative tanker og symptomer på angst og depresjon. Vi ser en korrelasjon mellom nedstemthet og prokrastinering. Prokrastinering kan føre til nedstemthet, men nedstemthet kan

SÅRBARE STUDENTER: Gisle Marhaug, prosjektleder for SMS, forteller at studenter er ekstra utsatt fordi de befinner seg i en sårbar livssituasjon

også gjøre at man prokrastinerer mer, avslutter Svardal.

Må snakke mer om psykisk helse

Hvordan kan vi møte utfordringen vi står overfor når det gjelder studenters psykiske helse? Vilde Coward mener det er viktig å få en større offentlig diskusjon om psykiske problemer for å bryte tabuet.

– Velferdstingene i Norge jobber for at flere skal snakke om psykisk helse,

blant annet studentene selv, politikere og helseetatsene. Det er beregnet at 7-800 studenter i Trondheim ikke får, men burde hatt psykologisk hjelp. Vi understreker viktigheten av lavterskeltilbud, slik at veien over dørtokken blir mindre. Shot 2014 blir nyttig for å kartlegge hvordan vi kan spisse våre tilbud videre, sier hun. **UD**

mariflat@underdusken.no

KOMMENTAR

ERLAND ÅRSTØL
Journalist

De skjulte tragedier

I oppveksten er familien det viktigste sikkerhetsnettet for å hjelpe deg hvis du sliter. Forhåpentligvis har du også en forståelsesfull lærer som kan veilede deg. Universitetsstudenten har ingen av delene. Familien er milevis unna, og foreleserne bryr seg kun når karakterene skal fordeles ved semesterslutt.

Psykiske problemer gjør sjeldent mye ut av seg. Ofte er de verken dramatiske eller åpenbare for resten av verden. De blir skjulte tragedier: Studenten som flytter hjem etter kort tid, uten å ha opplevd verken læringsutbytte eller den beryktede frisinne studenthverdagen. Studenten som tilbringer mesteparten av tiden hjemme, ufrivillige einstøinger. Studenten som sliter med å forene egen hverdag med idealet om den skolef- linke, sosiale, sunne og frivillige aktive trondheimstudenten.

Problemet er i stor grad usynlig, og får dermed ikke den oppmerksomhet det fortjener. Tiltakene som skal motarbeide psykiske problemer blant studenter er gode, men omfanget står ikke i proporsjon til behovet. Vil du som ny student ha veiledning fra NTNU gjennom ForVei-prosjektet, får du håpe du går på et av fakultetene som er pengesterke nok. Tar du først mot til deg og ber om hjelp hos Studentsamskipnaden, er ventetiden lang. Om problemet ikke er akutt blir den enda lengre.

Utdanningsinstitusjonene og Samskipnaden må være villig til å legge pengene på bordet. Fra Samskipnadens side bør psykisk helse prioriteres over andre velferdstiltak, og NTNU må allmengjøre ForVei-prosjektet. Det er i hvert fall en

“ Da jeg var sju år, fikk jeg 48 kroner av pappa for å ikke grine hos tannlegen.

Nå får jeg 480 kroner i avslag!

tannklinikken) dine tenner

Kampanjetilbud til alle studenter.

Vi gir over 50 % rabatt på undersøkelsen for alle studenter. **Din pris blir kr. 450,-** for undersøkelse med to røntgenbilder og enkel tannrens. (ordinært kr. 930,-). Ved ytteligere oppfølging får du 10 % på alle tjenester.

Referer til dette tilbudet når du bestiller time. Vi gleder oss til å ta i mot deg!

Ansvarlig tannlege: Arnt Einar Andersen MNTF

Besøksadresse:
Trondheim Torg
Kongens gate 11
7013 Trondheim

Telefon: 73 99 19 99
SMS: Send "Ring" til 2007
resepsjonen@tannklinikken.net
www.tannklinikken.net

Åpningstider:
Man. - tors.: 07:00 – 19:00
Fredag: 07:00 – 16:00

–Fordi mennesker skal smile

Samlokalisering:

Hva mener du om den mulige sammenslåingen av Gløshaugen og Dragvoll?

Tekst og foto: Trine Selle og Siri Overn

5 på Gløshaugen

Tore Nymoen
Petroleum

– Det er både positive og negative sider ved en sammenslåing av campusene, men jeg mener det ikke er nødvendig. Studentene kan kommunisere på andre måter, man trenger ikke dele kantine for å snakke sammen. Løsningen jeg liker aller best er Skytran. Det er en direktebane til Dragvoll der to og to kan kjøre gondol sammen til campus.

Carlos Monrabal
Doktorgrad i vann og miljø

– Jeg mener det er bedre for alle med felles campus. Da trenger ingen å ta bussen så langt og bruke så mye tid på det. Noen ganger har man forelesninger på Dragvoll og på Gløshaugen på samme dag, sammenslåing kan gjøre dette enklere.

Arne Grimsmo
Doktorgrad i fysikk

– Jeg er positiv, forutsett at logistikken kommer på plass. Det vil være bra å få miljøene nærmere hverandre, da man kan få mer tverrfaglig samarbeid.

Silje Riseng
Bioteknologi

– Jeg ser ikke poenget. Det koster mer penger, og hva får vi ut av det? Jeg klarer ikke å se den store verdien. Jeg begriper ikke hvorfor de skal begynne å bygge mer her nede, det finnes ikke plass. Vi har uansett et stort areal på Dragvoll som fungerer.

Theis Magelssen
Produktutvikling- og produksjon

– Nei, det blir for dumt. Vi trenger den lille konflikten mellom Dragvoll og Gløshaugen. Det er ikke dumt å ha denne vennskaplige ertingen, jeg vil beholde det sånn.

5 på Dragvoll

Ida Kamilla Ruud
Historie

– Det føles som en spontan løsning. Jeg mener de først bør fokusere på å løse problemene som er på Dragvoll. I tillegg må partene snakke bedre sammen slik at de kan komme fram til bedre løsninger.

Haakon Haakstad
Psykologi

– Det vil være problematisk. Gløsingene har negative holdninger til dragvollinger og det er en lang prosess som må til for å endre dette. En sammenslåing kan være med på å løse konflikten, men det vil ta lang tid. Det vil bli verre før det blir bedre.

Per Ivan Grini
Filosofi

– Jeg er i utgangspunktet ikke for det, fordi jeg mistenker at det innebærer en reduksjon av fakultetene. De har allerede begynt å redusere antall ansatte og man er nødt til å tenke over at det kan være en sammenheng.

Mathias Tømmervold
Sosialantropologi

– Jeg tror det blir bra, særlig det at man kommer nærmere byen. Så lenge de får all logistikken på plass, er jeg positiv.

Philipp Reinhardt
Filosofi og etikk

– Det gir ingen mening. Jeg skjønner motivasjonen med å få alt nærmere byen, men tror ikke det er verdt pengene. Jeg liker å gå til Dragvoll, jeg.

UKENS LINJEFORENING:

Det er torsdag og klart for styremøte i Abakus, linjeforeningen for datateknikk- og kommunikasjonsteknologi.

Jentevennlig

– Jeg tipper at 20 prosent av de 707 studentene våre er jenter. Det er i hvert fall ikke noe mer, sier nestleder Nicolai.

Han og økonomiansvarlig Ann-Helen slår følge til møtet. Jeg blir nysgjerrig. Hvordan er det egentlig å være jente i Abakus?

– Jeg trives utrolig godt, og jentene blir tatt veldig godt vare på. I tillegg er jentene flinke til å engasjere seg, for nesten halvparten av komitémedlemmene er jenter, sier Ann-Helen.

Ingen nerdealarm

Jeg hadde forestilt meg å finne de stereotypiske nerdene da jeg avtalte et besøk hos Abakus. Jeg er nesten litt skuffa. Nicolai og Ann-Helen ser ut som

ordentlige og stilige mennesker, og svarer plettfritt på alle spørsmålene jeg stiller. Jeg får høre om hvor mye de inkluderer alle medlemmene sine, om sitt flotte fadderopplegg, sine velfungerende komiteer og flinke studenter. Stemningen forandrer seg da jeg spør om opptaksprøver. Nicolai ser rådvilt på Ann-Helen. – Skal vi si det? Nei, vi kan vel ikke det. Vi har egentlig ikke sånt, vi.

Førsteklassinger og nakenhet

Vi entrer møterommet, hvor alle komitélederne er på plass.

– Hvordan gikk Tinder-daten, Morten? spør Ann-Helen.

Arrangementskomitéleder Morten hysjer på henne. Det er visst også hemmelig. Jeg ber derfor

styremedlemmene fortelle om noen av Abakus sine tradisjoner.

– Listingløpet! utbryter en av dem.

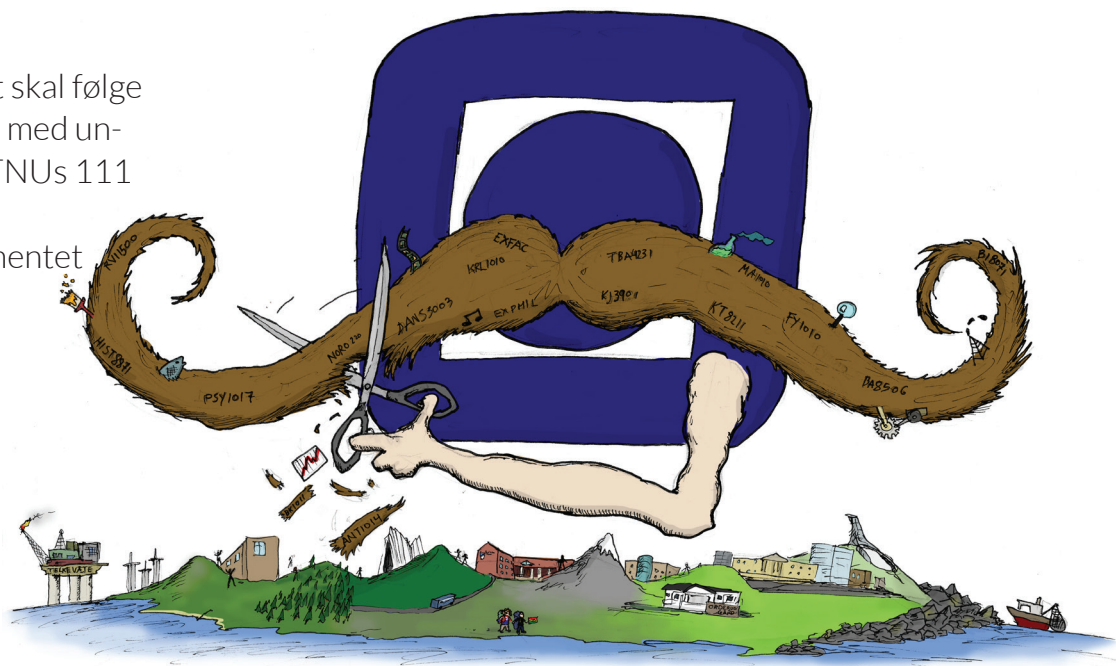
Detaljene bygger seg opp som en eksponentiell funksjon av tid angitt i sekunder. Ord som «nakenhet», «førsteklassinger» og «en fin lørdag formiddag i sentrum» hagler. Nicolais «hemmelig» er det ingen som hører. Stemningen roer seg og møtet går sin vante gang, smått avbrutt av litt reklame for Abakus. Møtet heves, og samtalen dreier seg igjen om nevnte Tinder-date.

Tilfeldighetene ville det slik at jeg møtte på flere av styremedlemmene senere på kvelden. Enda stiligere antrukket ber Nicolai meg gi Abakus terningkast seks. Det er det ikke umulig at jeg gjør. **UD**

siriover@underdusken.no

Vil kutte i bredden

Om Kunnskapsdepartementet skal følge sitt eget forslag til kutt av kurs med under 20 studenter, må 85 av NTNUs 111 masterprogram kuttes. NSO tror Kunnskapsdepartementet bløffer.

UTDANNING

TEKST: Halvor Bjørntvedt
ILLUSTRASJON: Christian Høkaas

I Kunnskapsdepartementets (KD) tildelingsbrev for 2014 står det at det som hovedregel «ikke er hensiktsmessig å gi undervisningstilbud til grupper under 20 studenter». Videre står det at «Fra og med 2014 endrer departementet styringen for enkelte utdanninger til kandidatmål». Kandidatmål vil si at antallet studenter ved et studieprogram bestemmer dimensjoneringen av dette studiet, og om det får overleve i fremtiden. I tillegg til over halvparten av masterprogrammene vil studier som fonetikk, fransk og tysk ligge dårlig an, skriver Universitetsavisa.

Noen må flytte

Leder Ola Magnussen Rydje i Norsk Studentorganisasjon tror ikke regelen om minimum 20 studenter vil bli håndhevet så bastant, men erkjenner at noen fagmiljøer og tilhørende studieprogram må regne med å flytte på seg. Ikke bare for å nå det tallfestede målet, men for å sikre fagmiljøene fortsatt levedyktighet. – Det er ikke hensiktsmessig at alle universiteter og høyskoler tilbyr akkurat de samme studiene. Hvis vi skal ha ansvarsfordeling kan ikke alle gjøre det samme, sier Rydje. I NSOs plattform «Organisering og dimensjonering av høyere utdanning»

står det at fagmiljøene på de ulike utdanningsinstitusjonene vil dra nytte av nasjonal arbeidsdeling. Dette gjelder ikke bare studentene, men også de fagtilsatte i de ulike studieprogrammene. – Samfunnet har behov for både små og store fag, men alle institusjonene trenger ikke tilby alle fag, sier Rydje.

Positive til samlokalisering

I januar varslet NTNU-rektor Gunnar Bovim en opprydding i antall studieprogrammer ved universitetet. På NTNU betyr dette nedlegging og sammenlåing av studier. På nasjonalt plan kan det også bli samlokalisering av mindre studieretninger på samme institusjon. Resultatet vil bli mer spesialiserte studietilbud. – Små fag med få studenter i Trondheim, Bergen og Oslo, kan bli et fag med brukbar oppslutning ett av stedene, sier Bovim til Universitetsavisa.

– Ingen grunn til å føle seg truet

Leder Elena Bogen Slydal i Studenttinget ved NTNU påpeker at det foreløpig bare er psykologi-, lektor-, medisin- og sivilingeniøruddanningene som opererer med kandidatmål på NTNU. Hun synes grensen på 20 studenter virker fornuftig, men tror heller ikke det vil bli en økning i denne typen styring, til tross for KDs melding. – Gjennomsnittlig er 20 et greit tall, men ikke for alle studier. Om dette skjer ved flere studieprogram kan det være problematisk, men det er tvilsomt.

Studenter ved mindre studier har ingen grunn til å føle seg truet, sier hun. Studenttinget jobber ifølge Slydal tett med rektoratet på NTNU i prosessen om hvilke studieprogram som risikerer nedlegging. Dette er foreløpig på et tidlig stadium.

– Diskusjonen gjelder på både emnenivå og for hele studieprogram. Fag med likt innhold kan for eksempel vurderes for sammenslåing. Studenttinget sørger samtidig for at studentenes mening blir hørt, sier hun.

Vil øke spisskompetansen

Ifølge Rydje vil det gi administrative fordeler å la for eksempel én utdanningsinstitusjon få spesielt ansvar for en fagretning. – Antallet studenter fra studie til studie er ikke så avgjørende, så lenge de som trenger det får god oppfølging fra veiledere. Dette er vanskelig i små og sårbare fagmiljøer, der veilederne kanskje ikke har den nødvendige spisskompetansen, sier han.

Slydal tror ikke det er størrelsen på fagmiljøene og studentmassen som avgjør hvilke studier som overlever eller ikke, men hvor robuste disse miljøene er.

– Hvis et fagmiljø bryter sammen når én professor går av med pensjon, er det klart det drar nytte av å samlokaliseres med like retninger andre steder, sier hun. **UD**

KD: – Et signal

Avdelingsdirektør Rolf Larsen i KD slår fast at minimumskravet på 20 studenter per utdanning gjelder generelt, ikke bare for profesjonsutdanningene som allerede har klare kandidatmål.

– Dette er et generelt signal som departementet ønsker å sende til sektoren, sier Larsen til nettavisen khrono.no. Larsen forteller at departementet har tydelige forventninger til at institusjonene vil følge opp dette kravet.

– Størrelse på studentgrupper er en av faktorene som bidrar til godt læringsmiljø og kvalitet i utdanningen. Både på bachelor- og masterutdanninger er det viktig å skape gode læringsmiljøer, sier Larsen, men legger til at departementet ser og anerkjenner at dette kravet ikke kan være absolutt i alle tilfeller, skriver khrono.no. **UD**

NANOMEDISIN: Ikke bare småtter

Cellegift redder liv, men setter også kroppen på vanskelige prøver. Kanskje kan nanokapsler og superlim revolusjonere behandlingen.

IKKE Lenger SVINAKTIG KREFTMEDISIN: Den nye medisinen som utvikles, skal kunne angripe kreftceller direkte. Da forhindrer man at friske celler skades.

► KREFTMEDISIN

TEKST: **Siri Overn**
FOTO: **Katinka Goffin**

Ýrr Mørch og Per Stenstadg ved Sintef Materialer og Kjemi, samarbeider med NTNU om et alternativ til klassisk kreftbehandling. Ideen er like enkel som den er komplisert: medisinen må selv skjønne hvor den skal.

Målsøkende partikler

Med tradisjonell kreftmedisin følger mange bivirkninger. Mye av grunnen til dette er at medisinen behandler hele kroppen for en sykdom kun deler av

kroppen har.

– Under 0,1 prosent av klassisk kreftmedisin går til svulsten. Resten går til andre organer i kroppen, sier Stenstad. For å få en mer målrettet medisin som skiller seg fra tradisjonell kreftbehandling utnytter forskerne at celler er forskjellige. Celleoverflaten er dekket av ulike substanser, som på fagspråket kalles reseptorer. Ulike celler har en ulik kombinasjon av slike reseptorer, og de fungerer derfor som cellenes fingeravtrykk. Det gjør det mulig å gjenkjenne en spesiell type celle, på samme måte som det er mulig å søke etter et bestemt fingeravtrykk.

– Målsøkende molekyler på overflaten

av nanokapslene kjenner igjen og binder seg til reseptorer på kreftcellene, sier Mørch.

Dermed frigjøres medisinen på rett sted slik at en større mengde medisin går til selve målet.

Fra olje til nanopartikler

Materialet i kapslene er et slags «superlim». Dette superlimet brukes vanligvis til å lime sammen sår i huden, men i dette tilfellet blandes det med medisin.

– Blandingen av medisin og lim er en type olje. Når vi tilsetter vann får vi en emulsjon, tilsvarende det du får når du blander olje og eddik for å lage en

dressing, sier Mørch.

For at emulsjonen skal være stabil og ikke skille seg igjen, tilsettes en type såpe som stabiliserer oljedråpene i blandingen. Ved å behandle blandingen med ultralyd får man laget dråpene i riktig størrelse – nanostørrelse. Når disse nanodråpene herdes, omdannes de til harde nanokapsler.

– Dette gjøres ved kontrollerte betingelser i en reaktor. Prosessen kan skaleres opp slik at vi får dannet flere liter med ørsmå medisinkapsler, sier hun.

Kapslene transporteres via blodårene, og fram til målet i en gassboble. Kroppen vår er utstyrt med et

MIKROSKOP: Ekstraherte celler fra grisehjerne studeres nøye i jakten på ny medisin.

HJERNESAFT: I dette glasset er det to og en halv grisehjerter som skal kjøles ned.

immunsystem som går til angrep på alt det anser som fremmed. Disse nanokapslene er ikke noe unntak, og det tar ikke lang tid før immuncellene har klart å ødelegge dem.

– Dette er en av utfordringene ved denne metoden. Vi må få medisinen fram til målet før den blir ødelagt av immunsystemet, sier Stenstad.

Som kamuflasje har forskerne lagt et lag utenpå kapslene som binder seg til vannmolekyler. For immuncellene vil kapslene med medisin og superlim derfor se ut som en vanndråpe, og den kan fritt passere.

Ultralyd mot bivirkninger

I tillegg til reseptorsøkende partikler brukes ultralyd for å øke presisjonen ytterligere. Trykkbølger får nanopartikler til å løsne fra boblen de er organisert i.

– Ultralyd hjelper til med å dytte nanopartiklene inn i vevet, sier Mørch. Blodårene i og rundt kreftsvulster har større porer enn det vanlige blodårer har. Nanopartiklene kan dermed lett forflyttes ut gjennom åreveggen og feste

seg til kreftcellene i tumoren.

– Med denne metoden kan man bruke lavere medisinkonsentrasjoner enn hva man bruker nå, fordi mye mer av medisinen når svulsten. Dette er veldig positivt med tanke på bivirkninger, sier Stenstad.

Fra idé til marked

Mørch og Stenstad legger imidlertid ikke skjul på at det er vanskelig å få en ny type medisin ut på markedet.

– Det er vanskelig å nå helt fram. Sjansen for å lykkes i medisinsk forskning er ikke stor. Samtidig er gevinsten veldig stor om man får det til, sier Mørch.

Det er mange trinn som skal gjennomføres og godkjennes før en ny medisin blir tatt inn i varmen. Når man har utarbeidet en idé skal den først testes på laboratoriebenken. Deretter testes medisinen på levende celler. Når resultatene derfra er tilfredsstillende, kan man søke om å få teste på dyr.

– Vi er nå på stadiet hvor vi tester på både levende celler og på dyr, sier Mørch.

ENGASJERT: Franske Sylvie Lelu er en av de 15 menneskene som jobber på prosjektet.

N

ORD OG UTTRYKK:

- Reseptorer er substanser på celleoverflaten som fungerer som fingeravtrykk.
- Nano betyr 1/1 000 000 000, eller en milliontedel.
- Ultralyd er lyd med en frekvens som er høyere enn menneskets øre kan oppfatte.

Ikke bare for kreft

– Metoden vi bruker er ikke kun forbeholdt cellegift. Den kan også åpne for en ny behandling av sykdommer i hjernen, sier Mørch.

Gassbobler med nanopartikler som kan styres ved hjelp av ultralyd er en ny måte å transportere medisiner på. Hjernen har en barriere som skal forhindre at skadelige stoffer slipper ut av blodårene. Å behandle sykdommer i hjernen er derfor krevende. Om man bruker gassbobler i kombinasjon med ultralyd kan man åpne opp denne

barrieren og dermed få medisiner (som normalt ikke kan transporteres over hjernen), over blod-hjerne-barrieren – Sammen med fysikere ved NTNU tester vi ut hvor sterk ultralyd som skal til for å trenge gjennom denne barrieren, sier hun.

Hvis de lykkes med dette kan de transportere medisiner inn til områder i hjernen man ikke kan nå i dag. **UD**

siriover@underdusken.no

Økte skolepenger gir større klasseskiller

Studenter i USA opplever en stor økning i skolepenger. Utviklingen forsterker forskjellene mellom fattig og rik.

USA OG UTDANNING

TEKST: **Kristian Aaser**
ILLUSTRASJON: **Camilla Dahlstrøm**

Blant OECD-landene har USA størst sosial ulikhet. Med stadig økende skolepenger blir høyere utdanning mindre tilgjengelig for mange amerikanere. Ved Universitetet i California, Berkeley, koster nå ett av fire år 12 864 dollar (78 486 kroner). For studenter fra en annen stat enn California blir beløpet det dobbelte. Studenten Melissa Zazueta fra Los Angeles måtte jobbe hardt for å komme inn på Berkeley.

Må selvfinansiere studier

Foreldrene mine hadde ikke ressurser til å støtte utdanningen min. For å kunne betale skolepengene jobbet jeg 30–40 timer i uken i årene før jeg startet på Berkeley, i tillegg til at jeg gikk på skole, sier Zazueta.

Nedgangen i offentlig investering i utdanning gjør at familiebakgrunn i større grad avgjør hvilken utdanning som blir tilgjengelig for den enkelte.

Privilegerte unge bekymrer seg i mindre grad for framtiden, og trenger ofte ikke jobbe ved siden av skolen for å komme inn på det universitetet de ønsker, sier hun.

Flere studier, blant annet en fra Harvard i 2012, viser at flere og flere fra lavere middelklasse sliter med å finansiere eliteskoleutdanning. De må derfor velge bort alternativet, til tross for at de er faglig kvalifiserte.

Jeg vet om flere fra hjemstedet mitt som valgte å jobbe isteden for å søke høyere utdanning fordi det er blitt så dyrt. En venn av meg kom inn på Harvard Law School, men måtte velge et mindre universitet fordi Harvard kostet for mye, sier Zazueta.

Bekymringsfull trend

Sosiologiprofessor Joanna Reed ved Universitetet i California, Berkeley, forklarer årsaken til økte skolepenger med at universiteter i USA har fått et mer kommersielt preg.

Det har skjedd et skifte mot høyre i amerikansk politikk for begge de store partiene, og dette har ført til en nedgang i føderal investering i utdanning. Spesielt Det republikanske partiet har en dårlig historie her, sier hun.

Tidspunktet kuttene skjer på forsterker utviklingen, fordi etterspørselen etter høyere utdanning er stor.

Dette har ført til at man må lete etter sponning andre steder, sier Reed.

Det blir kuttet både i læreropdrag og forskning. Føderale byråer som National Institute of Health og National Science Foundation har mindre penger å dele ute. Hun forklarer sammenhengen mellom tilgang til utdanning og sosial ulikhet slik:

Til tross for at det ikke finnes noen konsensus på området, viser ny forskning at sosial mobilitet har gått ned på grunn av økte skolepenger. Vi ser dermed at familiebakgrunn får mer å si for mulighetene til å ta utdanning.

En bekymringsfull trend for unge amerikanere er at flere universitetsutdannede ender opp enten som arbeidsløse, eller i arbeid som ikke krever universitetsutdannelse.

Forskning viser at inntektsutsiktene til de fattige som faktisk tar utdanning, ser mye bedre ut. Samtidig er ikke lengre en bachelorgrad en garanti for å få en utdanningsrelatert jobb, sier hun.

Internettbaserte kurs kan være løsningen

Gratis nettkurs, Mooc blir av mange sett på som en mulig løsning på problemet.

Reed er skeptisk til utsiktene.

Mitt syn på dette er at politikere har vært veldig raske til å ta imot dette fordi det er en billig og lett utvei. Forskning på internettbaserte nettkurs har derimot gitt oss grunn til å tvile på om det har den ønskede demokratiske effekten, sier hun.

Resultatene fra kursene har vært så svake at hun tviler på om det vil hjelpe deltagerne med å bryte ned klaseskillene.

For eksempel har resultatene vært dårlige ved kurs for vanskeligstilte, og det er lite sannsynlig at utdanning med så dårligere resultater vil hjelpe disse til å mobilisere.

Mooc-pioner og professor Arne Krokan ved Institutt for sosiologi og statsvitenskap, anerkjenner at deltagerne ved kursene har gjort det noe dårligere til eksamen. Likevel mener han at det er grunn til optimisme.

Om Moccere gjør det dårligere på eksamen enn tradisjonelle campusstudenter er nok litt avhengig av hvilket fag du ser på og ikke minst hvordan Moocen er gjennomført, sier han.

Krokan viser til den første Moocen til Udacity om kunstig intelligens. Av studentene som fikk perfekt skår, var ingen elitestudenter ved Stanford.

Derfor ser vi at det ikke alltid er slik at Mooc gir dårligere resultat enn tradisjonell utdanning. Jeg tror også at en må ta i betraktning at det vi har sett så langt er førstegenerasjons leveranser over nett på denne måten, sier Krokan.

Innholdet kommer til å endre seg med tiden, og Krokan mener læreprosesser designet ut fra andre prinsipper har skapt sensasjonelt engasjement, innsats og læreutbytte.

Lav politisk vilje

Ved Berkeley var skolepengene på 1960- og 70-tallet på dagens norske

nivå. I dag må mange amerikanske studenter jobbe 30–40 timer i uken for å ha mulighet til å ta utdanning. Det er liten vilje blant politikere til å snu utviklingen. Administrasjonssenteret ved UC-skolene planla i 2011 en økning i skolepenger på 16 prosent over de neste fire årene. Med økende klaseskiller som følge av dyrere utdanning tror Krokan at Mooc kan ha en demokratiserende effekt.

Det er klart at åpne nettkurs kan bidra til å skape en enklere tilgang på høyere utdanning for millioner av mennesker og derfor kan sies å bidra til en jevnere fordeling av høyere utdanning, sier Krokan. **UD**

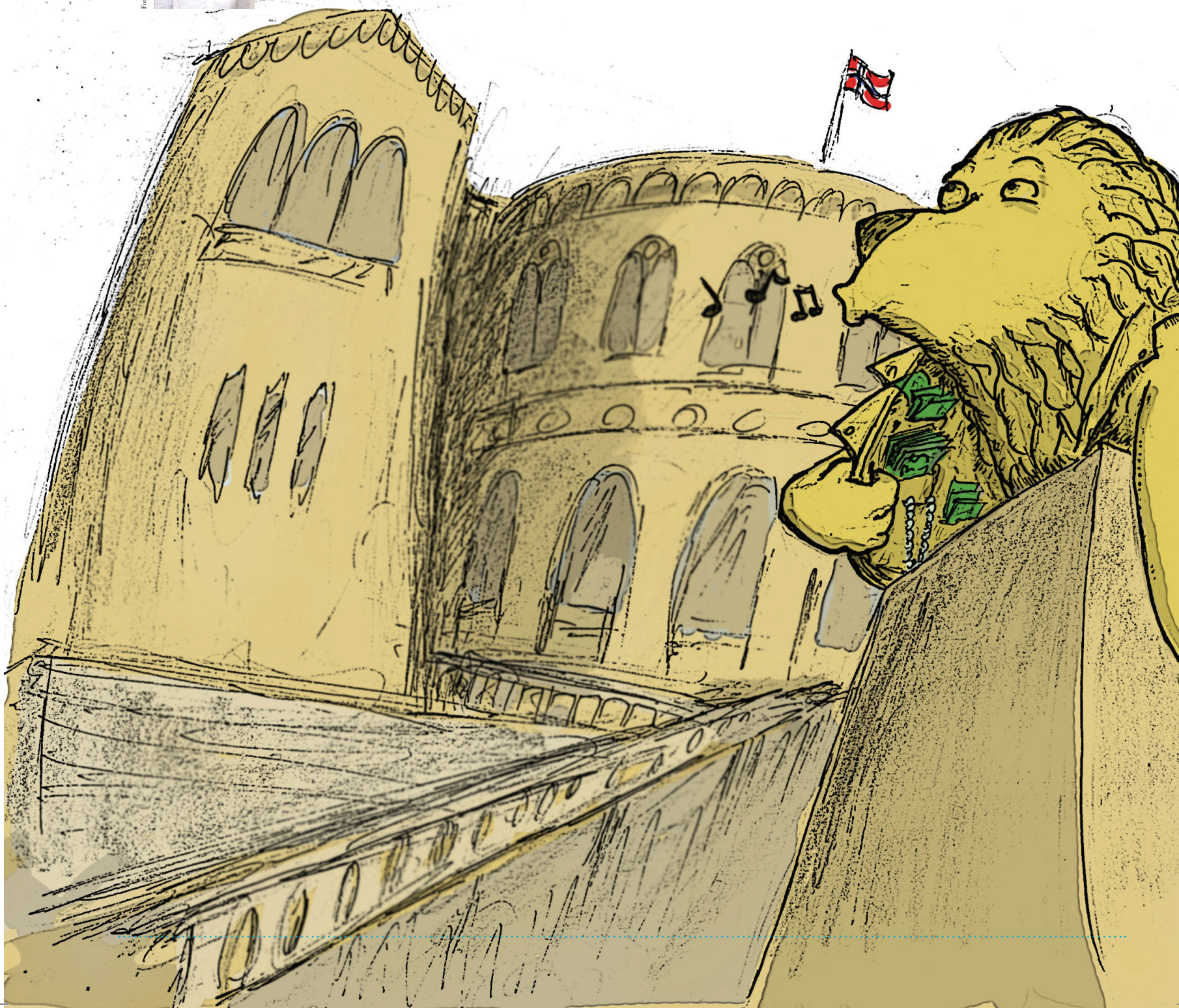
INTERVJU MED

GURO SLETTE MARK
TRANSPARENCY INTER-
NATIONAL NORGE

Lobbyvirksomhet bak lukkede dører

Leder Guro Slette Mark i Transparency International Norge mener den skjulte lobbyvirksomheten undergraver demokratiet. I disse dager skal Stortinget avgjøre om det skal opprettes et lobbyregister for å få mer åpenhet.

Tekst: Johannes Jakobsen **Illustrasjon:** Christian Høkaas

» *Lobbyisme kan defineres som ikke-institusjonalisert direktekontakt med politikere eller tjenestemenn med mål om å påvirke offentlige beslutningsprosesser. Hvordan fungerer lobbyvirksomheten på Stortinget?*

Vi vet rett og slett svært lite om det og dét er kjernen i problemet. I dag er det svært lite åpenhet om hva lobbyvirksomheten består av, hvem som driver med det og på vegne av hvem. Dette er det flere årsaker til. Blant annet er kommunikasjonsbyråenes kundelister anonyme.

» *Mer åpenhet og mer demokrati har siden 22. juli 2011 vært et slagord i norsk politikk. Hvilke konsekvenser kan lobbyvirksomhet få dersom den holdes hemmelig for offentligheten?*

Det kan i verste fall være med på å undergrave demokratiet. Det er et demokratisk problem dersom privatpersoner og bedrifter med store økonomiske ressurser kan få sine saker gjennom fordi de kan kjøpe seg tilgang til politikerne.

» *Hva frykter dere kan bli resultatet dersom en slik utvikling får fortsette uten mer åpenhet?*

Vi har studert antikorrupsjonstiltakene ved ulike institusjoner og sektorer i Norge. Studien viser at Stortingets integritetsmekanismer ikke er gode nok og vi kommer derfor med to anbefalinger: Først mener vi at Stortinget må nedfelle habilitetsregler mot for eksempel dobbeltroller, slik at disse retningslinjene blir formalisert. For det andre mener vi det er viktig å opprette

et lobbyregister, slik at offentligheten skal kunne se hvem som møter hvem, når de møtes, og hvilke saker som diskuteres.

» *Tidligere utdannings- og forskningsminister Kristin Clemet skrev i 2012 et innlegg på sin blogg hvor hun forsvarte lobbyvirksomhet. Hvilke positive sider mener du er knyttet til lobbyisme?*

Det er viktig å poengtere at lobbyvirksomhet er en helt legitim aktivitet og er en viktig del av demokratiet. Det er positivt at alle skal kunne fremme sine interesser og jeg mener det er positivt at vi har et Storting som lytter til ulike samfunnsaktører. Problemet oppstår når dette blir en næring, spesielt fordi profesjonelle lobbyister har lettere tilgang til maktpersoner enn det de fleste andre har. Vi ser at det de siste årene har dukket opp flere kommunikasjonsbyråer. Samtidig er det viktig at vi avmystifiserer hva lobbyvirksomhet er, og det gjør vi ved å få full åpenhet om det. Vår agenda er derfor større åpenhet i beslutningsprosessene som et godt antikorrupsjonstiltak.

» *De siste årene har flere politikere blitt «headhunted» til gode jobber i kommunikasjonsbyråene, kort tid etter at deres periode er over. Er dette en legitim karriereprogresjon for politikere?*

Vi mener det er problematisk. Stortingspolitikere har ikke karantene etter at de har avsluttet sin periode. Det gjør at de kan gå rett inn i jobber ved kommunikasjonsbyråene, samtidig som de har kontakter på Stortinget. Dette kan føre til at det oppstår lukkede mekanismer hvor folk som kjenner hverandre kan påvirke beslutningsprosesser, selv når de ikke er folkevalgt. Demokratiet mister et viktig element dersom bekjentskapene politikerne har til hverandre kan utnyttes til egen fordel.

» *Transparency International har tatt opp en rekke problemstillinger knyttet til lobbyvirksomhet. Finnes det andre og bedre måter å nå politikere på?*

I Norge har vi et ganske åpent Storting hvor vi blant annet har høringer og har mulighet for å skrive høringsrapporter. Men det er vanskelig å måle i hvor stor grad politikerne bruker slike kanaler. Det er nok derfor bedre å få direkte kontakt med dem som deltar i beslutningsprosessen. Transparency International har ikke det endelige svaret på denne problemstillingen. Det vi etterlyser er kritiske vurderinger av

dagens ordning.

» *Dette er femte gang Venstre foreslår å innføre et lobbyregister. Hvilke argumenter er det mot at vi skal ha et lobbyregister?*

I noen saker kreves det at personen og saken det gjelder ikke blir offentliggjort. For eksempel må varslere få beholde sin anonymitet. Jeg ser ikke noe i veien for at vi kan finne løsninger for slike problem. Andre hevder at dersom det opprettes et lobbyregister, vil politikerne omgå reglementet ved å møte interessegrupper utenfor Stortinget. Dette er en argumentasjon som er litt nedslående fordi det selvsagt ikke vil være noe problem å "lure seg unna" et lobbyregister - men da vil det jo være et valg som samtidig demonstrerer en manglende forståelse for viktigheten av åpenhet.

» *Det er få som stiller spørsmålsteget ved det sterke båndet mellom Ap og LO, Sp og landbruksinteressene, og Høyre og NHO. Er dette en kritikkverdigg kontaktform?*

Når alt kommer til alt er det politikerne selv som tar beslutninger. Lobbyvirksomheten kan være positivt fordi det kan gi nye saksopplysninger og gi politikerne bedre forståelse rundt en problemstilling. En slik kontakt kan bli problematisk dersom deres støtte til partiet avhenger av deres krav, for eksempel dersom LO truer med å trekke sin støtte til Ap hvis ikke partiet gjennomfører deres ønsker. Igjen vil et lobbyregister gi en bedre oversikt.

» *Hvor går grensen mellom lobbyisme og korrupsjon?*

Det er gråsoner som er vanskelig å definere, men man kan i alle fall slå fast at åpenhet er en god vaksinasjon mot korrupsjon.

» *Er det mer korrupsjon i Norge enn det de fleste nordmenn tror?*

Vi har en definisjon i loven om hva korrupsjon er, men vi har også andre fenomener som har samme skadeligheten og som likner i form. Problemer knyttet til dobbeltroller og interessekonflikter er noe vi ser det ofte mangler en bevissthet om. Veldig mange sitter i flere styrever, og det kan dreie seg om interessekonflikter mellom disse styrene. Rene bestikkelser forekommer også i Norge, men sjeldnere. De fleste har forstått at en konvolutt med penger under bordet er ulovlig. Samtidig skal vi være oppmerksomme på at korrupsjon har mange former og forkledninger. **UD**

jojak@underdusken.no

16 DEBATT

Under Dusken tar gjerne imot leserbrev. For å gi rom for alle, begrenses lengden på et innlegg til 3000 tegn inkludert mellomrom. Korte kommentarer og replikker begrenses til 1800 tegn. Vi forbeholder oss retten til å redigere og forkorte innlegg. Vi gjør oppmerksom på at innlegg også vil være tilgjengelige på UD's hjemmesider.

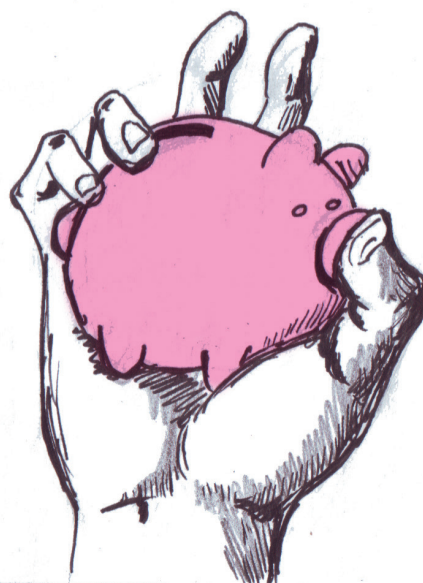
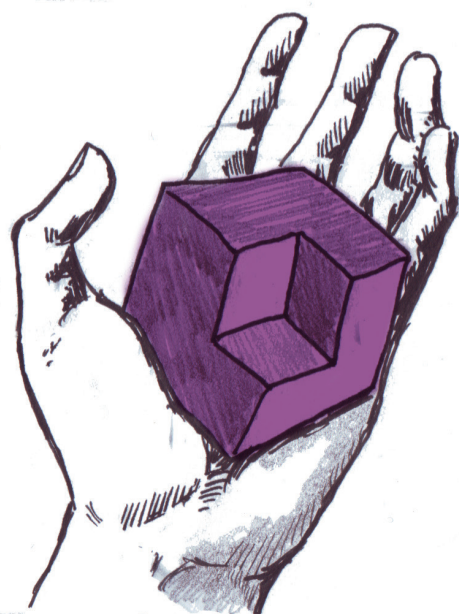
Bidrag kan sendes til debattredaktør Erland Årstøl på: debatt@studentmediene.no

FRIST: 5. MARS

«There are no bad pictures; that's just how your face looks sometimes.»

Abraham Lincoln
(1809-1865)

Illustrasjon: Håvard Karlsen

Skolepenger kan heve kvaliteten

Skolepenger er forenlig med «lik rett til utdanning», mener Mats Kirkebirkeland.

UTDANNING

Mats A. Kirkebirkeland
Den Konservative Studentforening

«Lik rett til utdanning» er et viktig og tverrpolitisk prinsipp for utdanning i Norge. Litt forenklet betyr det at sosial bakgrunn ikke skal være avgjørende for om du kan få ta utdanning i Norge. Mange likestiller dette prinsippet direkte med «gratisprinsippet», som sier at all utdanning skal være gratis å benytte seg av. Men så lenge det høyere prinsippet «lik rett og mulighet» er ivarettatt, kan man da tillate at «gratisprinsippet» brytes?

Alle studenter betaler i dag sine egne levekostnader under studietiden, enten det er gjennom lån fra Lånekassen, en deltidsjobb eller oppsparte penger. Lånet fra Lånekassen innehar ikke en 100 prosent stipendandel. Det har aldri blitt lagt opp til at det skal være gratis å studere. Kan man si at «gratisprinsippet» allerede er brutt, hvis man inkluderer levekostnader? Jeg vil påstå at å innføre en lav studieavgift finansiert med lån fra Lånekassen ikke er å bryte

prinsippet om «lik rett til utdanning».

En slik Lånekassefinansiert studieavgift er ikke det samme som dagens skolepenger ved private utdanningsinstitusjoner, som er ment å finansiere alle kostnader ved et studium. I lys av den pågående debatten om struktur og finansiering høyere utdanning i Norge kan en slik studieavgift ha en del positive effekter som det er verdt se nærmere på.

Vi har i dag et frafall innen høyere utdanning på 40 prosent og studentene har lav og synkende studieprogresjon. Dette er sløsing av arbeidsressurser for samfunnet, men ikke minst så er det en sløsing med studentenes tid. En studieavgift kan ha preventive effekter ved at studenter som ikke er 100 prosent motiverte for å starte på et studium utsetter sin beslutning, heller en at studenter på grunn av lav motivasjon går flere semestre på et studium, med dårlig progresjon.

En studieavgift kan også gi studentene mer makt for å forbedre krav om kvalitet og oppfølging opp mot utdanningsinstitusjonen. I dag overføres alle midler som følger studenten fra staten til utdanningsinstitusjonen. Noen av disse midlene bør i større grad

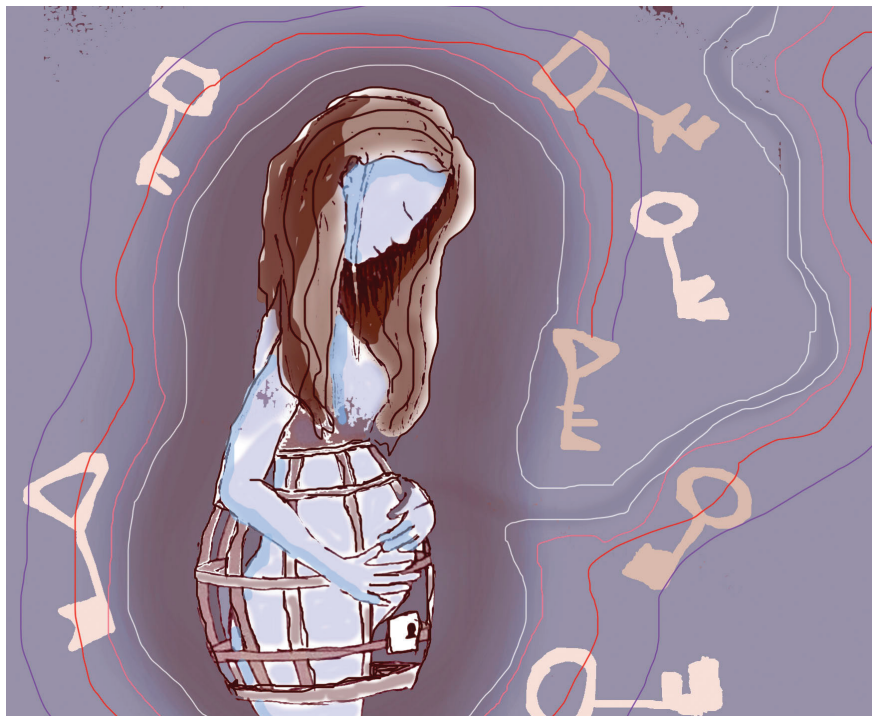
gå via studenten som kan øke engasjementet rundt studie kvalitet og gi studentene et reelt maktmiddel mot utdanningsinstitusjoner som ikke leverer god nok kvalitet.

En studieavgift vil også bringe inn flere penger til UH-sektoren. 10 000 kroner per semester fra 200 000 studenter i Norge tilsvarer fire milliarder kroner i året. Disse midlene kan brukes til å gi bedre læringsmiljø og heve kvaliteten. Det vil for eksempel være mer enn nok til å realisere NSO sine krav om «heltidsstudenten» på 1.5G i studiestøtte og 3 000 studentboliger i året.

Høyere utdanning i Norge gir høy individuell nytte i form av både bedre lønn og livskvalitet. Den individuelle nytten er fortsatt større enn samfunnets nytte, selv med et progressivt skattesystem. Man kan derfor rettferdiggjøre en studieavgift ved at man betaler litt ekstra for denne økte nytten. Så lenge studieavgiften finansieres av Lånekassen, og tilbakebetales ved endt utdanning vil den heller ikke bryte prinsippet om «lik rett til utdanning». Verdt å se nærmere på?

Reserverer seg mot virkeligheten

Når 6. bud lyder «du skal ikke slå i hjel», er det neppe tilstrekkelig å unngå siste trinn i en felles drapsprosess, mener NTNU-student

Illustrasjon: Iria Samuelsen

ABORT

Tiril Elise Strand Johnsen
Sosialantropologi-student ved NTNU

Ja og nei-strategier i spørsmålet om reservasjonsrett for fastleger preges nå av et enten/eller-spørsmål. Jastrategien har moralsk monopol, og setter prisen høy for medlemskap i «menneskeverdklubben», noe som gjør at nei-siden brøler desto høyere om menneskerettigheter.

Tross alle uenigheter bygger ulike argumenter på et felles fundament, alle er enige i at drap er galt. Det er nettopp derfor nei-siden i debatten fokuserer på fosterets alder i et forsøk på å vinne frem med menneskerettigheter uten å gå på akkord med grunnleggende menneskeverd.

På NRK Ytring 24.10.2013 skrev Turnuslege Håkon Kravdal at reservasjonsrett er en pragmatisk løsning hvor legen bevarer sin samvittighet og kvinnen får bestemmelsesrett over egen kropp. Videre avslutter han med at enhver som går imot forslaget bedriver prinsipielt flisespikkeri. Igjen

fremstilles saken som et kamp mellom menneskerettighetsforkjempere og moralske ofre, hvor svaret er at alle skal få. Pragmatisk kan man være i møter mellom fundamentalt forskjellige verdier man trenger ikke gå halv-naken rundt i Kabul.

Problemet i denne saken er at både ja og nei-sidens argumentasjon forholder seg til et likt verdigrunnlag, hvor nettopp samvittighet er essensielt for alle parter – ingen vil begå mord. Et «ja til reservasjonsrett» gjør at kvinnen som velger abort lider dobbelt tap, hun må gjennomgå en sårbar prosess, og ender samtidig opp som moralske taper. Det ser ut til at en liten flis kan gjøre meget vondt hvis den plasseres riktig.

Ansvarsfordeling er et annet poeng i saken. Om man anerkjenner synet om at abort er drap uansett fosterets alder, så mener jeg fortsatt abort burde være lov. Dette springer ut som en konsekvens av det samfunnsmessige aspektet ved at enkeltmennesker settes i en situasjon hvor umoralske handlinger oppleves som eneste utvei.

Mekanismer vi alle medvirker til hver eneste dag utgjør summen av

rettigheter, plikter, forventninger og idealer: et verdibyråkrati som stadig formes av samfunnsdebatten for å fungere for folk flest. Men det vil alltid oppstå bisarre utfall mellom fanesakene som fører til dobbelt tap for ulike grupper. Men vi plukker dem opp og lager tilleggsordninger for å unngå menneskelige tragedier. Et eksempel på dette er «= Oslo», der sårbare rusmisbrukere slipper å stjele for å finansiere rusen. Dette er menneskeverd å være ydmyk i en verden hvor mange føler seg makteløse, såvel som å finne veien til frelse sammen.

Et ja til reservasjonsrett derimot, er å gi enkelte mulighet til å redde sin sjel og ingen andres, å snu ryggen til et sosialt problem med opphav i det felleskapet som man selv skaper og nyter godt av. Når det 6. bud lyder «du skal ikke slå i hjel», er det neppe tilstrekkelig å unngå siste trinn i en felles drapsprosess. Å reservere seg mot virkeligheten er ikke annet enn elitistisk moralhyklery, i en menneskeskapt verden der kvinner ser det som en uutholdelig byrde å bære frem sitt ufødte barn.

STUDENTKVITTER

Under Dusken følger Trondheims studentliv på Twitter.

Følg oss på twitter.com/underdusken

På #Dragvoll isolerer de så bra at du hører gjengen i grupperommet ved siden av se på OL.
@anythinganyone

Har nå klart å tømme markørtusj nummer 2 for semesteret. Vet ikke om det er bra eller dårlig.
#Dragvoll
@Yngvildnt

Aftenposten konkluderer at trøndere har lavest arbeidsmoral da de er mest positive til å se OL i arbtida. Eventuelt: Bedre simultankapasitet.
@frkheggem

Spiser kalde middagsrester fra en plastboks sittende på senga med netflix til selskap. Fordi jeg er voksen og gjør mine egne valg.
@eliincoffeebean

Var ikke veldig fan av breddeåret fra før. Etter å nå ha brukt tid på å lese om marsvin, forsvant all kjærlighet til 2 året på bachelor.
@MariaHonerød

Fint at alle blir stolte av hverandre når de ser videoen fra SOS Barnebyer i dag. I morgen kan du gi jakka til tiggeren som fryser.
@rydje

Hele Trondheims befolkning til Samfundet! Gjennom å forbedre Samfundsmøtene. Som er lørdager. Kveldstid. Get real.
#ledervalg
@MHusefest

av og til fyller jeg en neve med jord, klemmer nostalgisk på den mens tårene veller opp i øynene mine. kanskje dette en gang var en pupp
@michelfosho

A photograph of two women in a church, kneeling on a wooden floor and lighting candles. They are surrounded by many small, unlit candles arranged in rows on the floor. A small vase with white and red flowers is also present. The church interior features a large, ornate altar with a crucifix and various statues. A wooden pulpit is visible on the right side of the image. The lighting is warm, coming from the candles and the church's interior lights.

Stolthet og fordom

90 prosent av Europas rombefolkning lever under fattigdomsgrensen.
Likevel ber nordmenn tiggeren Dana om å dra hjem.

TEKST: Stine Marlen Henriksen
FOTO: Sindre Haugan og Eirik Vole Rye

R FAKTA OM:

ROMA

■ Roma er en fellesbetegnelse for alle sigøynere og romlignende grupper i Europa.

■ Det finnes ca. 11 – 12 millioner roma på verdensbasis.

■ Ofte kalt verdens største etniske minoritet.

■ Den mest anerkjente teorien er at de stammer fra India og utvandret i det 11. århundre. Noen teorier hevder igjen at de vandret ut fordi de var kasteløse, andre fordi de ble rekruttert som krigere av andre land.

Kilde: Store Norske Leksikon, Marianne B. Brodersen

R FAKTA OM:

LOVVERK

■ Frem til 2005 var tigging på offentlig sted forbudt i Norge. Strafferammen var fengsel i inntil to måneder, men de fleste straffereaksjoner var i form av forelegg.

■ Hovedbegrunnelsen for å oppheve loven var at samfunnet burde bruke sosiale tiltak og ikke straff for å unngå tigging.

■ Plagsom og aggressiv tigging kan etter omstendighetene rammes av bestemmelsene om avvisning, bortvisning og fjerning.

■ Imidlertid ligger det inne forslag om å gjeninnføre forbudet mot tigging. Årsaken er at politiet mener mange av tiggerne også er vinningskriminelle, og at det er sammenheng mellom tigging og organisert kriminalitet, og menneskesmugling.

■ Januar i år vedtok bystyret følgende endring i Trondheim kommunes forskrift om politivedtekter: I offentlige parker, grøntarealer, friområder, på veier eller plasser i tettbebygde strøk er camping, telting eller lignende forbudt uten kommunens tillatelse.

■ Endringen er ikke godkjent på nasjonalt plan.

Kilder: Lovdata, Trondheim kommune

I ngen vil leve det livet jeg lever nå. Jeg vil ikke tigge eller være fattig.

Dana er fra Romania og har vært i Norge flere ganger de siste årene. For en måned siden kom hun tilbake sammen med ektemannen Florin, også denne gangen i håp om å tjene noen kroner. De har begge kledd seg godt for den trønderiske vinden som herjer langs ytterveggene til Vår Frue kirke.

Dana, Florin og resten av roma er kriminelle, late, skitne parasitter på den norske velferdsstatens kropp. De ber om penger de ikke jobber for, sover og gjør fra seg ute som dyr, dusjer aldri og stjeler det de kommer over, og de er egentlig rike i Romania. Slike beskrivelser dukker i alle fall ofte opp i debatter, sosiale medier og nyhetsartikler. Tidligere Frp-politiker Per Egil Eira skrev en facebookstatus om roma, hvor han uttrykte et ønske om «at noen snitter de opp i småbiter og bruker dem som hundefôr» (sic). I fjor skal politiet i Oslo ha fraktet roma vekk fra sentrum og satt dem av utenfor byen.

VARMEN I VÅR FRUE KIRKE. Noen få ganger har Dana opplevd uhøflige nordmenn. De har bedt henne om å dra hjem, men ikke noe verre enn det. Men Dana vet at det har vært skrevet mye om hennes folkegruppe, og at det sjeldent har vært positivt.

Hun og mannen bor for tiden i en forlatt buss sammen med seks andre roma. Heldigvis har de strøm, en snill nabo lar gruppen koble seg gratis til huset hans. Om de har mat når de våkner på morgenen, lager hun frokost til seg selv og mannen sin, men ofte har de bare råd til middag. Veien går videre til det hun egentlig kaller hjemmet sitt: Vår Frue kirke ved Trondheim torv. Dana henger opp boblejakken, og trekker skjortet unna stolften idet hun setter seg. Det er varmt og godt inne i kirken. Florin tar hånden hennes i sin, han er fortsatt kald.

– Det er mange hyggelige mennesker her, og jeg har fått gode venner, både norske og roma. Her kan jeg gå på do, drikke te og ikke minst varme meg før jeg går ut på gata. Vanligvis kommer jeg tilbake igjen

i tre-tiden på ettermiddagen og senere på kvelden. Jeg er her veldig mye, sier hun og smiler.

TÅRER, TVANG OG TIGGING. I følge rapporten «The situation of Roma in 11 EU Member States» fra 2012 lever 90 prosent av Europas rom-befolkning under de nasjonale fattigdomsgrensene. Én av tre er arbeidsløse og lever under ekstremt dårlige sosio-økonomiske forhold. Det lille Dana lavmælt forteller om familiens liv i Romania gjen-speiler rapportens dystre tall.

– Verken jeg eller Florin hadde jobb i Romania, og derfor hadde vi ingen penger. Det er også lite hjelp å få fra staten. Sosialhjelpen er 200 norske kroner i måneden, men det holder ikke til mat, ved og det som barna trenger av klær og slikt.

Dana trekker igjen strikkejakken hun har på seg, bøyer seg fremover og gråter stille. De to døtrene på åtte og tretten år er tydeligvis et sårt tema. Dana tørker raskt tårene, puster tungt, samler seg og fortsetter:

– Barna bor hos sin onkel mens vi er i Norge. Jeg kom hit for å tjene penger jeg kan sende til dem. Jeg ønsker min familie et bedre liv, i Romania. Ingen vil leve et slikt liv som jeg gjør nå. Ingen velger frivillig å forlate barna sine for å sitte flere timer på gaten hver dag.

Helst skulle Dana gjort andre ting enn å tigge. Hun hadde et håp om å finne seg en jobb hvor hun tjente mer enn tiggingen i Nordre gate gir. Og Dana og Florin har forsøkt, men uten hell. Hun har ikke fått de vaskejobbene hun har søkt på og Florin har vært på NAV flere ganger. Dana tror de må lære seg norsk, men ingen har sagt at det er et krav, og det vil dessuten ta tid å lære seg et nytt språk.

STERKE FØLELSER. Det første Dana og Florin må gjøre er å betale tilbake pengene de lånte av familie for å betale reisen til Norge.

– Om man er to, klarer man kanskje å tjene 300 kroner i Norge på en god dag. I Romania er dette gode

SENDER HJEM: Med pengene fra tiggingen i Norge overlever Danas døtre i Romania.

MYTENE ØDELEGGES: Anders Jordet i Kirkens Bymisjon tror at så lenge mytene om romfolket eksisterer, kan nordmenn unngå å ta stilling til de store spørsmålene om fattigdom og urettferdighet.

penger å ha, sier Anders Jordet i Kirkens Bymisjon.

Han er prosjektleder for Rett og Slett, et lavterskel rettshjelpstilbud rettet mot fattige tilreisende i Trondheim. Siden i høst har han gått inn for å bli kjent med roma i Trondheim, og kjenner blant annet Dana og Florin fra sine besøk i kirken.

– Egentlig er det snakk om et veldig lite antall roma som oppholder seg i Trondheim, mellom 20 og 30 stykker, sier Jordet.

Spørsmålet om hvorfor personer som Dana og Florin vekker til liv sterke følelser hos nordmenn har Jordet stilt seg selv flere ganger.

– Kanskje er det fordi vi blir minnet på en utrolig stor fattigdom når vi ser dem, og det er ubehagelig fordi vi selv har det veldig godt, sier han.

Jordet tror nordmenn skammer seg når de ser tiggere på gaten.

– De vekker i alle fall sterke følelser i oss. Og så lenge mytene eksisterer, kan man slippe å ta stilling til de store spørsmålene om fattigdom og urettferdighet. Det er viktig å ha et reflektert forhold til hvorfor vi får så sterke følelser når vi møter roma.

«DEN DEFINERENDE ANDRE». Stipendiat Marianne Blom Brodersen ved Sosialantropologisk institutt ved NTNU er enig med Jordet om at følelsene kanskje sier mer om nordmenn enn om roma. Brodersen er nettopp kommet tilbake fra et ettårig langt feltarbeid i Madrid, hvor hun studerte gitanos, spanske sigøynere. Hun mener måten vi nordmenn forholder oss til roma på, peker henimot noe grunnleggende i oss mennesker – både med tanke på hvordan vi definerer oss selv i forholdet til andre, og hvordan vi vurderer vår neste moralsk og sosialt. Ifølge Brodersen synes roma å fungere som den perfekte «andre» for oss, og mysteriet om hvorfor akkurat de innehar en slik posisjon er noe av grunnen

til at Brodersen finner tematikken interessant.

Konstruksjonen av «den andre» kan også, i følge Brodersen, ha en politisk funksjon.

– Etter ellefte september og krigene i Afghanistan og Irak opplevde vi en intensivering og objektifisering av «muslimen» eller «araberen», som «den andre» – definert som alt det «vi» ikke stod for. Konstruksjonen kan ses som politisk nyttig fordi den er med på å bygge opp under forestillinger som i andre rekke fasiliteter rettferdiggjøring av krig mot muslimske land, med argumenter om demokratisering og kvinnefrigjøring, sier hun.

Ingen vil leve et slikt liv som jeg gjør nå. Ingen velger frivillig å forlate barna sine for å sitte flere timer på gaten hver dag.

DANA
Roma

MANGE MYTER, FÅ MYNTER. Dana henter mynter opp av den ene lommen. I håndflaten ligger dagens inntjening: rundt 40 kroner.

– Det er lite, men det er noe, sier hun stille. Stort sett er det eldre som kaster penger i koppen til Dana, de fleste går forbi.

I norsk sammenheng kan vår skepsis til tigging sies å være nært knyttet opp til vår idé om arbeid, mener Brodersen.

– Den sosialdemokratiske modellen er sentral, der vi alle – gjennom vårt arbeid – bidrar til den store

FOR OPPTATT AV LIKHET: Antropolog Marianne B. Brodersen mener vi må bli mindre konformitetshungrige.

«felleskassa». De av oss som ikke makter eller får lov til å bidra inn i dette spleiselaget anses fort som både syndere, parasitter og det som verre er.

– *Hvorfor er det spesielt utfordrende med roma, når vi har andre personer som også tigger?*

– Det er et vanskelig spørsmål. Hvis vi går tilbake til det grunnleggende i dette, til møtet med «den andre», så tror jeg noe av svaret ligger der. Møtet med den hjemløse, folk med ulike rusproblematikker eller mennesker som av andre årsaker tradisjonelt har tigget på gata i Norge representerte andre type fortellinger. Roma kommer hit og oppleves tydeligvis som truende på et helt annet vis, sier Brodersen.

Ifølge Brodersen er nordmenn konformitets-hungrige. Vi er opptatt av at vi skal være like, og jo mer like vi er, desto bedre er det. Hun mener nordmenn må slutte å tviholde på denne konformiteten.

Prosjektleder Jordet i Bymisjonen peker på en annen, men lignende, sentral verdi i den norske kulturen, nemlig likhet. Han mener at i møte med dyp fattigdom, opplever nordmenn en konflikt i seg selv.

– Når man velger å sette sin lit til mytene blir det enklere å gå forbi tiggeren. Man får en god grunn til å se bort, og slik slippe å forholde seg til han eller henne.

STIGMATISERT. Ikke alle roma er fattige, sier Brodersen, som mener det er økonomisk variasjon blant dem, som ellers i samfunnet. Brodersen er opptatt av at strategier som følger med det å være fattig, å tigge og sove utendørs, slik vi ser det blant mange av de som kommer til Norge, ikke må forveksles med kulturelle tradisjoner.

– Noe av kjernen i stigmatisering av roma som gruppe handler om at kulturelle kjennetegn blandes sammen med ideer om fattigdom. Vi klarer ikke å skille tiggeren fra den kulturelle bakgrunnen til tiggeren, sier hun.

R FAKTA OM:

KIRKENS BYMISJON I TRONDHEIM

■ Kirkens Bymisjon i Trondheim ble grunnlagt i 1991.

■ Har virksomheter innenfor blant annet boligsosialt arbeid, frivillighetssentral og fattigdomstiltak.

■ Vår Frue kirke er en omsorgskirke som drives av Kirkens Bymisjon. Den har døgnåpent hver helg og er åpen på dag- og kveldstid hver ukedag.

■ Rett og Slett ble startet høsten 2013 i regi av Kirkens Bymisjon.

■ Mange av tilbudene drives av frivillige.

Kilde: Kirkens Bymisjon

GUDS HUS: Vår Frue kirke er det Dana kaller sitt hjem i Norge. Om nettene sover hun i en forlatt buss.

GIFT I 15 ÅR: Dana og mannen Florin er begge tredve år. I Romania har de to døtre på fjorten og åtte.

Gitanos, spanske sigøynere, som Brodersen studerer, er antikvitetshandlere og handelsfolk, og kan sies å inneha en posisjon som middel- og overklasse. Historisk har gitanos i Spania stått nær eliten.

Brodersen mener nordmenn har et utviklings-positivistisk syn på historien og at kulturell variasjon og alternative livsformer fort vurderes som førmoderne.

– Vi går ufortrøden fremover, alt skal digitaliseres, institusjonaliseres, måles og strømlinjeformes, roma representer et alternativ til alt det, men samtidig er de også offer for de samme tendensene, sier hun.

TILGRISING OG TYVERIER. Flere av de tilreisende har blitt bøtelagt og dømt for ulike lovbrudd. Politiet har blant annet registrert lommetyverier og tyveri av mobiltelefoner, bildekk, sminke og diesel fra anleggsmaskiner som står ubevoktet på natten. Men om det er roma som står bak kan ikke etterforsker i vinningssaker Sherin Walden ved Sentrum politistasjon si noe om.

– Etnisitet blir ikke registrert hos politiet. Vi jobber opp mot kriminelle elementer eller mennesker i nød, og dette er bestandig individuelle personer. Man må ha en argumentasjon som holder i retten, og den går aldri på etnisitet, sier hun.

Walden jobber med det hun kaller gjengangere. Her registreres vinningskriminelle tyver som er aktive over en viss tidsperiode. Per i dag er det ingen personer som er roma å finne på hennes liste.

– De faste traverne er etnisk norske, og mange er plaget med rusproblemer, sier hun.

Politiet i Trondheim har også fått inn klager på tilreisende personer. Klagene handler om aggressiv tigging og tilgrising rundt Vår Frue kirke, men

etterforsker Walden mener dette ikke er Trondheims største problem, sett i lys av mer alvorlig kriminalitet.

Jordet er ikke overrasket. Hans erfaring er at det er få problemer knyttet spesifikt til rommiljøet.

– Kriminelle personer blant tilreisende er ikke personene som sitter og tigger. De kriminelle blander seg med massen, sier han.

Han ser på spørsmålet om tilgrising fra en annen vinkel.

– Alle mennesker har noen grunnleggende behov, et sted må man gå på do, og et sted må man lage mat. Det setter spor etter seg når det ikke er offentlige gratis toaletter, eller en egnet plass til å lage mat.

Kulturelle kjennetegn blandes sammen med ideer om fattigdom. Vi klarer ikke å skille tiggeren fra den kulturelle bakgrunnen til tiggeren.

MARIANNE BLOM BRODERSEN

Antropolog og stipendiat, NTNU

– **LEGALISERING AV RASISME.** Siden overnatting er dyrt, finner roma i Norge alternative løsninger: biler, busser, telt og ute under åpen himmel.

Jordet er svært skeptisk til at bystyret i Trondheim den 30. januar i år vedtok endringer i politivedtektene, og slik gjorde soving på offentlig sted forbudt.

– Det er kritikkverdig at politikere tror dette er

løsningen og at de bruker lovverket for å ramme de svakeste. Før det etableres et permanent overnattings-tilbud, vil ikke politivedtektene gi særlig mening, sier han.

Brodersen mener tiggeforbud og forbud mot å sove utendørs i offentlig rom – som har vært diskutert de siste årene i Norge – er antisosiale tiltak rettet og at den type forbud vanskeliggjør situasjonen for dem som allerede befinner seg i en marginal posisjon, samtidig som de fungerer som en kriminalisering av fattige.

– I realiteten er forbudet rettet mot spesifikke etniske grupper, og vi kan med rette kalle den slags tiltak en legalisering og institusjonalisering av rasisme, sier Brodersen.

IKKE POLITIETS PROBLEM. Stasjonssjef Arve Nordtvedt ved Sentrum politistasjon sier politiet må håndheve forbudet om det stedfestes, men at de har prioriteringsutfordringer som vil spille inn.

– Vi har aldri tid til å håndheve alle lover til enhver tid. Det vil bestandig bli en vurdering av alvorlighetsgrad, samfunnsmessig problemstilling og andre oppgaver.

Han tror politikerne ønsker forbudet fordi parkene ikke er innrettet for overnatting, samt at det blir tilgrising, spesielt rundt Vår Frue kirke.

– Loven skal ikke være diskriminerende. Den gjelder for alle. Det er ikke bare roma som rammes, men også andre, som for eksempel backpackere som er her mye på sommeren. Men det er ingen tvil om at loven vil ramme visse grupper sterkere, sier han.

– *Hvordan skal forbudet håndheves når personene ikke har et annet sted å gå?*

– Dette er ikke politiets problem, men noe lokale politikere må ta stilling til. Det er ikke vårt bord, sier stasjonssjefen.

ANDRE VALG, FLERE MULIGHETER.

Kirkens Bymisjon prioriterer å skaffe roma og andre tilreisende tak over hodet. Sammen med Røde Kors har de sendt en søknad til Justisdepartementet om å få starte opp et lavterskeltilbud. Trondheim kommune har ikke tatt stilling til invitasjonen om å være samarbeidspartner.

– Kommunen støtter akuttovernattingen til Frelsesarmeen, men de har kun ti sengeplasser og åpner først ved fem kulegrader. Utfordringen i år har vært at temperaturmåleren sjeldent har vist fem kuldegrader, men at det har vært effektive kuldegrader på grunn av vind, sier Jordet.

Antropolog Brodersen mener vi må tenke kreativt og nytt for å skape et robust og mangfoldig arbeidsliv for flere. Hun tror flere hadde valgt annerledes om mulighetene hadde vært flere.

– Men så har du jo fordommene. Vi har vel alle hørt om Mohammed som søkte på 400 jobber uten hell. Så skiftet han navn og fikk den neste han søkte på.

STOLT. Dana har et håp om en bedre framtid for seg selv og sin familie. Kanskje ser det mørkt ut nå, men med pengene hun får fra tiggingen i Norge overlever de i Romania.

– Jeg er stolt over å være roma. Jeg kan ikke være noe annet enn det jeg er. Ikke vil jeg det heller. **UD**

marlhenr@underdusken.no

FEM PÅ CAMPUS: HVILKE FORESTILLINGER HAR DU OM ROMA?

Adrian Alexander Eriksen
Kommunikasjonsteknologistudent,
NTNU Gløshaugen

Svar: Jeg har alltid sett på dem som noen som vandrer fra land til land. De er annerledes, har en annerledes kultur, enn oss som bor på et fast sted.

Marie Skara
Samfunnsøkonomistudent, NTNU Dragvoll

Svar: Jeg tror de er misforstått og at nordmenn har mange fordommer mot dem fordi man bare hører det verste. Mange er jo ikke kriminelle for eksempel.

Sulalit Bandybadhyay
Doktorgradsstudent i kjemiteknikk,
NTNU Gløshaugen

Svar: Jeg har møtte noen og blitt kjent med en spesielt. Han syns ikke han ble akseptert i det norske samfunnet og at nordmenn er too money-minded.

Line Camilla Ørsnes
Fag og yrkesdidaktikkstudent, NTNU Dragvoll

Svar: Jeg syns media fokuserer for lite på det positive. De er ukjente for meg og derfor er jeg veldig nysgjerrig på sammenhengen mellom virkeligheten og det media fremstiller.

Nina Hodnemyr
Engelskstudent, NTNU Dragvoll

Svar: Jeg tenker på at de er tiggere. Jeg er litt redd og unngår dem. Jeg vil gjerne gi penger, men er så usikker på hvor pengene blir av. Man har jo hørt om organisert kriminalitet.

Selvsikker popprinsesse

Maria Mena kan fylle et helt konsertsett med hits, men påstår at hun fortsatt ikke vet hva hun egentlig driver med.

TEKST: Nora Cecilie Bredoch FOTO: Marin Håskjold

Jeg skulle ønske flere i denne bransjen hadde mindre hemninger og tenkte: – Fuck it, jeg lager popmusikk jeg! Jeg har ofte følt at jeg må forsvare at jeg skriver pop, men det er jo dritgøy.

Maria Mena våknet for 30 minutter siden. Likevel møter hun presist til intervjuet på Samfundet, samme kveld som hun skal spille konsert for en nesten utsolgt sal.

– Jeg har det helt fantastisk! Det er turnélivet jeg lever for, det er så utrolig moro, sier Mena entusiastisk.

Hun er i godt humør. Det er tydelig at hun koser seg like mye på turné som hun gir uttrykk for.

På turnebussen er de 13 mann og én popstjerne som bor sammen, sover sammen, spiser sammen og deler én dusj.

– Lydmannen min sover over meg og gitaristen min sover ved føttene mine. Det føles nesten som å sove i en kiste.

Med andre ord ganske intimt, og ikke særlig glamorøst.

EN VOKSEN MENA. Mena har blitt voksen. Forrige uke fylte hun 28 år. Siden hun debuterte som 16-åring har hun tilbragt hele ungdomstiden og sitt voksne liv i rampelyset.

– Jeg må si det høyt noen ganger, sier hun og skjærer en grimase som en unge i trassalderen.

– Blæ. Jeg har alltid vært en unge. Unge Maria Mena. Men nå er jeg ikke så ung lenger, sier hun litt skeptisk.

Sommeren 2012 giftet hun seg med Dagbladet-journalist Eivind Sæther. De møttes da hun var 19 år, under et intervju. Hun forteller at de hele tiden lærer noe nytt om hverandre.

– Kjærlighet er veldig, veldig fint. Jeg har aldri hatt forbilder som har vært sammen hele livet. Alt jeg gjør nå gjør jeg egentlig i blinde, sier hun.

Mena forteller at ektemannen aldri har prøvd å stoppe henne eller hindre karrieren hennes. Det er kanskje noe av det hun falt for.

– Mannen min er mer Mena-fan enn noen andre. Det er til tider irriterende. Noen ganger må jeg be han roe seg litt ned, sier hun og ler.

MER SELVTILLIT. I september i fjor var Mena ute med sitt sjette studioalbum. Hun er blitt tøffere og mer selvsikker, dagens Maria osrer av selvtillit. Låter om usikkerhet og kjærlighetssorg er byttet ut med tekster om at livet egentlig er ganske fantastisk.

– Jeg syns ikke jeg har vært sytete på de forrige platene, jeg har vært reflektert. Jeg som har opplevd å komme meg ut av mørket, jeg ser på det som min oppgave å fortelle dem som fremdeles er der at du er nødt til å holde ut. Det vil ikke være slik for alltid, sier en alvorlig, og tydelig brydd Mena.

Hun tar ikke lett på denne oppgaven. Hun har hatt kontakt med fans som i hennes ord «ikke følte dette livet var for dem lenger».

Jeg skulle ønske flere i denne bransjen hadde mindre hemninger og tenkte: – Fuck it, jeg lager popmusikk jeg!

MARIA MENA

På den siste plata jobbet Mena med nye produsenter, og oppsøkte bevisst mennesker som hun visste ville presse grensene hennes.

– De nye produsentene oppfattet meg nok som veldig streng og bestemt. Jeg gidder ikke bry meg med smådetaljer. Når de spør meg om den og den akkorden, det gidder jeg ikke, I don't give a shit. Jeg sier ifra om det er stygt. Er det stygt, må vi begynne på nytt.

Selv om Mena følger magefølelsen, er det ikke alltid kritikerne liker det. Annenhver plate får tre og fem på terningen av anmelderne, forteller hun litt oppgitt.

– Jeg tror ikke folk er klar over hvor vanskelig det er å skrive en låt som setter seg på hjernen og blir spilt på radio. Jeg lager popmusikk for de som vil danse også, sier en smilende Mena.

R

HVEM ER:

Maria Mena

■ 28 år, oppvokst i Oslo

■ Oppkalt etter en karakter i *West Side Story*

■ Gav ut sitt første album som 16-åring og har gitt ut seks studioalbum

■ Da hun var 25 hadde hun solgt 750 000 plater

■ Mottok Spellemannprisen i 2008 og Edvardprisen i 2012

NY START: Tolv år og seks studioalbum etter tenåringsdebuten har Maria Mena fått opp selvtiliten.

IKKE NOE FORBILDE. Selv om Mena har blitt mer selvsikker, vil hun ikke fremstå som noe hun ikke er.

– Jeg vil på ingen som helst måte fremstå som et forbilde, sier artisten som har nesten 40 000 følgere på Instagram.

Mena er er glad hun selv vokste opp uten sosiale medier.

– Med mindre det at jeg er et forbilde vil si at jeg er menneskelig, da kan jeg godt være det. Jeg kan drite meg ut, gjøre feil og se hinsides ut til tider, og samtidig kunne pynte meg og være kjempeglamorøs, men det er en del av det å være menneske. Jeg er ingen perfekt dukke.

Mena syns det er vanskelig å svare på hva hun hadde drevet med om hun ikke hadde drevet med musikk.

– Jeg var ikke flink på skolen, jeg var intelligent på en annen måte som ikke ble plukket opp av skolen min. Det var ingen som så meg, og jeg ble aldri løftet frem. Musikken er meg, og hadde jeg ikke drevet med det, tror jeg ikke det hadde gått så bra.

YDMYK POPSTJERNE. Maria Mena har vært en del av norsk pop de siste tolv årene. Når hun får spørsmål om hvorfor hun tror hun klarer å holde på tronen sin i norsk pop, holder hun hendene fremfor seg og banker i bordet.

– Jeg skal ikke si at det ikke kan skje med meg, at plutselig en dag er det ingen som bryr seg lenger, sier hun alvorlig.

– *Du er jo godt etablert nå?*

– Er jeg det, spør hun, nesten litt forbauset, som om hun er uvitende om sin egen suksess.

– Jeg er heldig som kan holde konserter hvor vi må prate på engelsk. Vi har nettopp vært i Tyskland, Nederland og Sveits. Det er ikke alle norske artister som får den muligheten. Man føler seg som en skikkelig rockestjerne, sier Mena, og flirer, litt stolt.

Ifølge henne selv er hun ingen typisk flinkis. Mange av hennes bandkolleger har utdanning innen musikk, det har ikke hun.

– Jeg vet jo egentlig ikke hva jeg driver med, sier hun og ler.

Mena ser på det å være annerledes som en «vanvittig styrke».

– Jeg vet ikke når en akkord er harry eller vanvittig komplisert. Jeg følger magesfølelsen og min egen smak. Jeg vil oppleves som unormalt ærlig, men det er jeg også privat.

ÆRLIGHETENS PRIS. Mena skriver både om kjær-

Jeg vet jo egentlig ikke hva jeg driver med.

MARIA MENA

lighetstrøbbel og familiekonflikter. For noen blir det for åpent, mens andre hyller henne for at hun tør å si ting som de er.

– At folk sier at jeg er for ærlig, tror jeg sier mer om dem enn om meg. Jeg trives med å eksponere alt i tekstene mine, men i intervjusituasjoner har jeg lært å holde litt mer igjen. Det hadde vært annerledes om det hadde vært noen andre som hadde skrevet det om meg. Tekster kan jo tolkes i hue og ræva, sier hun.

Mena har flere ganger skrevet om familien sin. Hennes første store hit var en sår tekst om forholdet til moren.

– Jeg var så usikker hele tiden, jeg kunne våkne opp på morgenen og si stygge ting til meg selv. En

klok kvinne sa til meg: «Maria, kanskje du skal bli din egen mor», og da tenkte jeg «hm, that makes sense».

ENGASJERT. En av Menas hjertesaker er homofiles rettigheter.

– Noen av de tøffeste menneskene jeg vet om er homofil ungdom som tør å komme ut av skapet.

Mena retter seg opp når hun snakker. Urettferdighet generelt irriterer henne.

– Kampen mot seg selv er mye større enn kampen mot samfunnet. Kampen for homofile og deres rettigheter kjenner jeg veldig på.

En av Menas beste venner er homofil, og han møter dessverre fordommer hele tiden, forteller hun.

– Når man er ung og føler seg annerledes er det ingen som ikke ville gitt hva som helst for å være som alle andre. Jeg husker hvor utrolig mye jeg ville passe inn selv da jeg var yngre, sier Mena.

Øynene hennes blir alvorlige, nesten triste. Hun kjenner følelsen av å ikke passe inn.

VIL PÅ RETRO. Intervjuet går mot slutten. Under fotograferingen speider Mena ut mot midbyen. De som følger henne på Instagram vet at hun er opptatt av klær, sko og vesker.

– Åh, dere har Retro her, ikke sant? Jeg har så lyst til å dra dit.

Hun ser på klokka.

– Nå må jeg gå på lydprøve. Det spør om jeg rekker det. Hvilken vei var det jeg kom, spør hun og ser usikker ut.

Så finner Mena veien ut, forsvinner inn i Storsalen, holder konsert noen timer senere og legger ut et bilde på Instagram hvor hun takker publikum. Kvelden ble visstnok høydepunktet hittil i karrieren. **UD**

norabred@underdusken.no

Kjære Arne

I 16 dager fokuserer Norge kun på OL, men ignorerer de viktige ting her i livet. For hjemme sitter Arne Scheie, uten at noen spør hvordan han har det.

TEKST: Fredrik Schjefstad ILLUSTRASJON: Camilla Dahlstrøm

PÅ TV 2 GÅR DET sport i å spørre utøverne hva de føler og tenker. Mellom dype spørsmål, og ikke fullt så dype svar, er det en ting som slår meg: Ingen spør hva du føler, Arne. Hva tenker du på? Sitter du hjemme i godstolen din? Har Ellen kokt opp en god kopp kakao, mens du ser nedslaget i sakte film?

Det er i høytidstunder savnet blir størst. Jeg er gal av lengsel, gal av å savne deg. Noen gjør opplevelsen til det den er, mens andre gjør opplevelsen enda bedre. Som et leksikon renner du over med trivia, som med den største selvfølge skal være allmennkunnskap. Din faktaorientering og dine historiske perspektiv forblir en ledestjerne for mine journalistiske ambisjoner.

JEG FELTE NOEN TÅRER etter din siste cup-finale som kommentator, mellom Molde og Rosenborg, i fjor. Ikke bare fordi de blå smurfene vant, men fordi Norge mistet deg. Jeg håpet på ekstraomganger, slik at din siste reise skulle bli så lang som mulig. Men som vi alle vet har det bare skjedd 14 ganger siden den første finalen mellom Grane og Odd i 1902. Oddsen var imot oss. Nå er det bare seks hopprenn igjen etter OL, hvor vi får oppleve den ekte vare. Den originale kommentator. Den sanne opplevelse. For det stakk dypt i hjertetoten da NRK prioriterte Grand Prix foran VM i fotball og OL. Og dette skjer det samme året som Arne går mot døra, parkerer sykkel og blir pensjonist.

DU LOSET OSS gjennom flere av våre største øyeblikk. De konkurrerer seg imellom, så hva var ditt største? Var det thrilleren på sankthansaften i 1998, da vi først scoret i Marseille, mot selveste Brasil, og deretter da Kjetil Rekdal ble helgen fra straffemerket? Eller skal vi tilbake til 1995 da den 17 år gamle trønderrockersønnen Tommy «Tigern» Ingebrigtsen hoppet bakken ned i Thunder Bay og ble verdensmester? Da fikk du kysse din gode venn Jon Herwig Carlsen? Misforstå meg rett i det jeg spør: «Jeg er så glad i deg Arne Scheie, får jeg kysse deg?»

DET ER KUN Ekte engasjement som gjør at man nesten faller ut av boksen, men likevel klarer å beholde fatningen. Nå som OL er over, gruer jeg meg til fotball-VM i Brasil til sommeren. For hvem skal holde meg i hånda? Hvem skal jeg støtte meg til, når jeg søker svar på det viktigste av det uviktige her i livet? Jeg ser ut mot stjernene og spør. Men svarene er det du som har. Din Fredrik.

fresch@underdusken.no

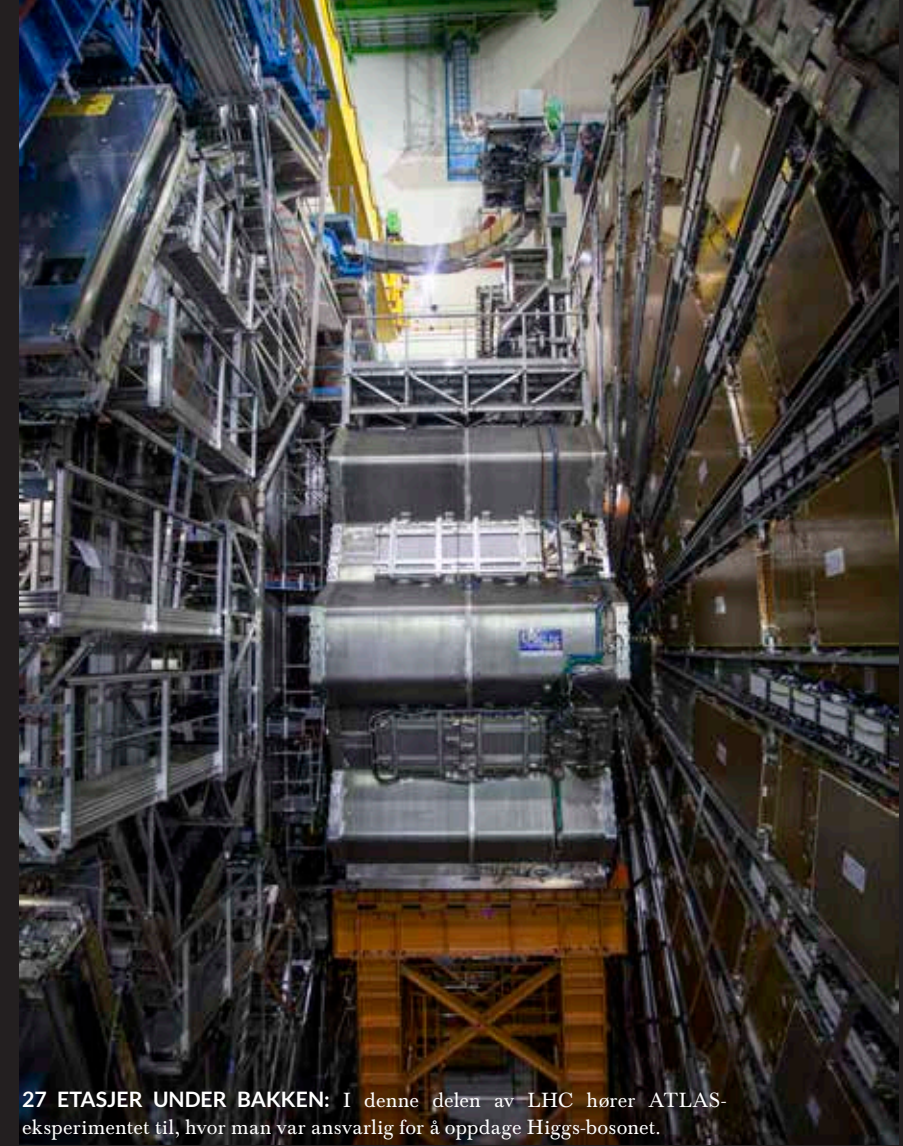

PÅ LAGER: Forskere observerte først atomer av antimaterie i 1996 i Low Energy Antiproton Ring, som senere ble omgjort til en partikkelakselerator.

3000 KILOMETER MED FILM: Innsiden av Big European Bubble Chamber. Kammeret var i drift frem til 1984, og i løpet av levetiden sin tok det 6.3 millioner bilder av nøytrino- og hadroneksperimenter .

POST-IT KUNST: Årlig oppholder rundt 6500 forskere seg ved Cern, i kortere eller lengre perioder, for å delta i forskningsprosjekter.

27 ETASJER UNDER BAKKEN: I denne delen av LHC hører ATLAS-eksperimentet til, hvor man var ansvarlig for å oppdage Higgs-bosonet.

Rundt og rundt

Under bakken i Genève forskes det på alt og ingenting, samtidig. Målet er å avsløre noen av universets største gåter.

TEKST OG FOTO: Katinka Goffin

I år fyller verdens største forskningssenter for partikkelfysikk, Cern, 60 år. På Cern finnes de ekstreme ytterpunktene, enten det gjelder temperatur, fart eller størrelser.

Senteret er kjent for å ha funnet Higgs-bosonet i verdens største partikkelakselerator, den 27 kilometer lange Large Hadron Collider (LHC), som går i sirkel under Genève. De fortsetter med å utfordre dagens teknologi, og vil bygge enda en partikkelakselerator som er over tre ganger så lang, slik at blant annet omstendighetene rundt the Big Bang kan etterlignes bedre.

I LHC fyker partiklene rundt med en fart som er tilnærmet lik lysets hastighet. Magnetene som støtter prosessen må være minus 271,3 grader celsius, kaldere enn i verdensrommet. Når partiklene kolliderer, kan det sammenlignes med å fyre av to nåler ti kilometer fra hverandre, som deretter møtes nøyaktig på halvveien. Da er det ikke rart at utstyret som brukes til å måle kollisjonene må være så sensitive at det registreres når toget i Genève går, eller om det kjører en tung lastebil over Cern-området.

Det er lett å tenke seg at Cern kun appellerer til dem som er interesserte i fysikk. Kanskje er det verdt å reflektere over det den anerkjente astronomen Carl Sagan spurte om i sitt siste intervju: «Who is running the science and technology in a democracy, if the people don't know anything about it?». I en tid hvor grunnlaget for vår tenkning og verdenssyn er vitenskap og teknologi, er det viktig at folk har innsyn i dette. Cern kan være et spennende sted å begynne. **UD**

katigoff@underdusken.no

R FAKTA OM:

CERN

- Internasjonal organisasjon for partikkel-fysisk forskning
- Akronym for det opprinnelige franske navnet Conseil européen pour la recherche nucléaire
- Etablert i 1952. Organisasjonen har i dag 20 medlemsland og rundt 3500 heltidsansatte
- La grunnlaget for World Wide Web på 1980-tallet, og verdens første nettside ble publisert herfra i 1991

SIKKERHET FØRST: Denne runde boksen fanger stråling, som måles en gang i måneden. Når stråling foregår i akseleratoren er alt av dører og tunneler strengt. Hvis man hadde blitt utsatt for den mengden stråling det ville man død på stedet.

ADVARSEL: Stråling sjekkes nøye, og alle må ha en personlig måler på seg mens de er på jobb. Å ta et røntgenbilde overstiger likevel den årlige kvoten.

Under Dusken er den eldste nålevende studentavisa i Skandinavia, og i år er det 100 år siden avisa ble grunnlagt. I forbindelse med dette jubileet publiserer vi en artikkel med tilbakeblikk fra Under Duskens historie, i hver utgave i ett år.

Under Dusken mot Samfundet

TEKST: Erland Årstøl

«STORSALEN ER EN MERKELIG FORSAMLING.

Tilsynelatende uten noen som helst form for fornuft, tilsynelatende med et fullstendig emosjonelt reaksjonsmønster, og – med en panisk redsel for meninger og personer som er litt utenom det alment vedtatte.» Slik lyder Under Duskens lederartikkel etter et ledervalg i 1970. Det er ingen hemmelighet at Under Dusken fra tid til annen har stått i direkte opposisjon til resten av Studentersamfundet. Avisen har vært innafor, men samtidig utafor i de siste hundre årene, og har sjeldent nølt med å være direkte ufine.

Hvis styret på Samfundet og Under Dusken-redaksjonen hadde samme politiske overbevisning, var stemningen stort sett god. Slik var det slettes ikke alltid. Da man i 1974 sto med et verdikonservativt Studentersamfund og en mer eller mindre kommunistisk Under Dusken, foregikk det ordkrig mellom fløyene. Man kunne lese meningsinnlegg som «Duskens sannhets-forvrengninger», hvor studenten Jon T. Strømberg mente at «UD i sin svertekampanje mot Styret Lorentzen og TKSF, (Trondheim konservative studentforening, red. anm.) ikke nøler med å ta løgn i bruk.» Svaret fra Under Dusken-redaksjonen var ikke nådig: «Jon T. Strømberg er flink til å lese ord. Setninger, avsnitt og for ikke å snakke om hele artikler synes det derimot vanskeligere å oppfatte.

DETTE VAR EN PRIVAT LITEN ANTAGELSE.»

La oss dvele litt ved formann Lorentzen. Den konservative formannen hadde i 1974 en fast spalte i avisen, og brukte deler av den på å hakke på både venstresiden og Under Dusken. Dessverre for Lorentzen kunne Under Dusken komme med kritikk av spalten på samme side, og brukte muligheten til å komme med avisens tanker om Lorentzen svake leseferdigheter og andre dårlig skjulte personangrep.

Under Dusken anno 1974 var generelt sett ikke veldig gode til å håndtere kritikk. Mens avisen nå for tiden bruker sin mulighet til å «forkorte og redigere leserinnlegg» mest til korrekturformål, brukte man det den gangen til å legge til tittelen «Usaklig kritikk av Under Dusken» på kritiske innlegg.

Stemningen har roet seg en del siden den gang. Nå forsøker i hvert fall Under Dusken å dekke Samfundet på en nøytral måte. La oss ta dekningen av ledervalget på Samfundet som et eksempel. Studentmediene i år dekket saken ved liveoverføring, og tok ingen stilling til hvem som burde vinne, tross at en av kandidatene stammet fra Studentmediene. På 70-tallet var forsider med støtteerklæringer til kandidater vanlig kost. Avisen tok seg også tid til å instruere kandidatene i god taleteknikk i ledervalg, her i et eksempel fra 1975: «Avsporing illustreres best med et eksempel: Siste

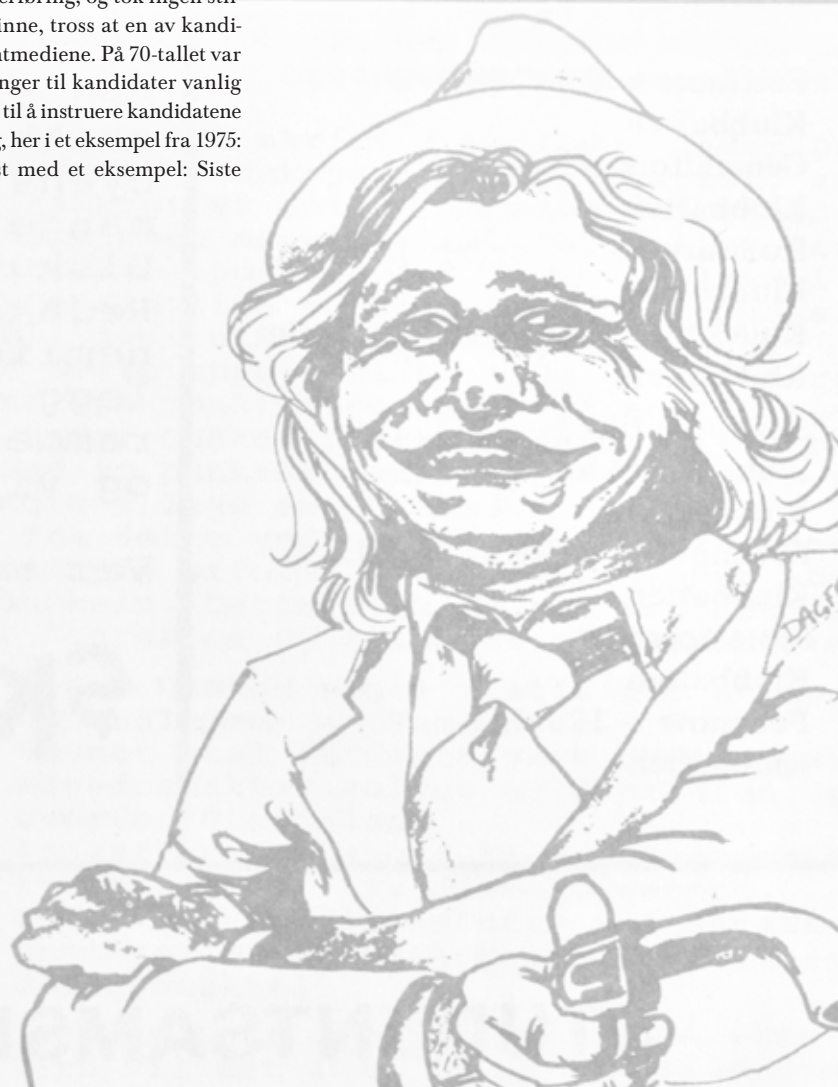
taler har sagt at utviklingen i Kina under kulturrevolusjonen er interessant. Du kan da avspore debatten med en av følgende replikker: Mao er en tykk psykopat. Kina er et diktatur.

DET BRENNER PÅ SELSKAPSSIDEN.»

Selv om avisen har forandret seg til det bedre siden 70-tallet, kan man likevel savne visse elementer. Debatten rundt Samfundet hadde også sine konstruktive sider, om de så ble formulert på ufine måter: «Bodegaen har lenge vært, er og vil alltid være et jævla spyhøl hvis ingen begynner å gjøre et alvorlig forsøk på å gjøre den til et menneskevennlig sted», skrev innsender Marius i 1970. Hvordan kunne man unnlate å engasjere seg i husets fremtid i møte med slike oppfordringer? **UD**

arstol@underdusken.no

(Faksimile Under Dusken #1 1974)

KULTUR

Dragvollstudenter skriver filmhistorie

- Jeg har lyst til å starte en trønderbølge. Det er mye godvilje for å sette i gang et større filmmiljø i byen, sier student og filmprodusent Elias Nonås.

Side 33

Veganisme er for folk flest

Under Duskens kommentator om vegansime: – Det mest provoserende argumentet motstanderne bruker, er at hva man spiser er et personlig valg. Er det et personlig valg å drepe et annet menneske?

Side 31

Ettertraktet «diagnose»

De mest følsomme 20 prosentene av oss har fått sitt eget begrep, «særlig sensitive». Uttrykket brukes flittig av de som kjenner seg igjen, samtidig som det framstilles som et unikt karaktertrekk. Er begrepet egentlig bare en merkelapp de følsomme smykker seg med?

side 40

Veganisme er for folk flest

Overlege Berit Nordstrand sa i Puls på NRK sist mandag at «karbonadedeig har viktige byggeklosser» sammenlignet med soyaprotein. Hun opprettholder tanken om at veganisme er en ufullstendig livsstil. Etter å ha vært veganer i fem år, har jeg hørt nok feilinformasjon, og blitt lei holdningen at veganisme er ekstremt.

Foto: Katinka Goffin

KATINKA GOFFIN

Journalist

LIVSSTIL

Jeg er veganer av hensyn til dyrs rettigheter, miljø, egen helse og humanitære årsaker. Ifølge FN, står kjøttindustrien for større klimagassutslipp enn hele transportindustrien sammenlagt, inkludert bil, buss, og fly. For ikke å nevne hvor mye metangass alle de avlede dyrene slipper ut. Regnskog kuttes ned i Brasil for å dyrke soya til dyrefôr. Både mennesker og dyr mister bostedene sine.

Grunnleggende biologi tilsier at det er lite effektiv bruk av energi å gi all maten til et dyr, for så å spise dyret. En hektar jord kan fø 20–25 mennesker om det dyrkes korn og rotfrukter, men bare fø ett menneske om det skal produseres kjøtt og melk på samme areal, skriver professor Kaare R. Norum i Aftenposten. Vann er enda et miljøproblem. 20 000 liter vann brukes til å produsere én kilo biff. Til sammenligning brukes det 100 liter vann på å dyrke én kilo poteter. Veganisme tjener flertallet.

Å være veganer innebærer at man tar avstand fra all utnyttning av dyr; man verken spiser eller kjøper animalske produkter som kjøtt, egg og melk, unngår

produkter som er testet på dyr, tar avstand fra dyrehager, og kjøper ikke dyr. Det går helt enkelt på tilbud og etterspørsel. Å være veganer er å respektere at dyr er individer, og har rett til sitt eget liv. Det er å innse at man ikke trenger animalske produkter for å overleve, og at dyr ikke skal utnyttes av mennesker. Det er to ting alle levende vesener på jorda har til felles: Vi vil leve, og vi vil unngå smerte.

Man kan tenke litt på forholdet man selv har til dyr. De fleste er glad i hunder og katter, men ville neppe spist dem. Til sammenligning har griser samme intelligensnivå som hunder. Hvorfor er det sånn at man synes det er greit at førstnevnte blir holdt innendørs hele deres seks måneder lange liv, for så å kveles med CO2, kun for en flyktig smak på tunga? For at kua skal produsere melk, må hun være gravid eller ha født nylig. Hun skal jo ha morsmelk for barnet sitt. Dessverre er det sånn at mor og barn blir separert, mens de hylr etter hverandre, bare for at man kan ta seg et glass melk.

Den største myten er at det er vanskelig å få i seg tilstrekkelig med proteiner via vegetarmat. Protein finnes i all mat, i større eller mindre grad. Å få spist nok proteiner som veganer er ikke et problem. Typisk proteinfylt mat er bønner, linser, pasta, brød, ris, havre, quinoa, soyabønner og -produkter, tofu (som har mer proteiner per 100 gram enn kjøtt),

nøtter og frø. De fleste menneskene i verden spiser hovedsakelig vegetarkost, og kjøtt er en luksusvare utenfor vesten, ettersom basismat som kornvarer og belgfrukter koster lite penger og utnytter færre ressurser. Veganisme er ikke en luksusdiett. Det er selvfølgelig mulig å bruke mye penger på veganmat, men å spise vegansk er i utgangspunktet ekstremt billig, noe alle studenter burde ha i bakhodet.

Det finnes masse spennende veganmat å spise, som de største norske veganbloggene vegetarbloggen.com, veganmisjonen.com og veganeren.com demonstrerer. Det er kanskje skummelt at man skal få en såpass stor endring i kostholdet, men kosthold er bare en vanesak. Det tar et par uker, eller et par måneder, så er rutinene inne, og vegansk blir vanen.

Det kanskje mest provoserende argumentet motstanderne bruker er at hva man spiser er et personlig valg. Er det et personlig valg å drepe et annet menneske? Å voldta? Nei, for du påvirker andres evne til å bestemme over egen kropp. Når du velger å spise kjøtt, egg og melk, eller kjøper pels, velger du at dyr skal brukes og drepes for din personlige glede eller komfort. Man kan overleve helt fint uten disse tingene. Det er på tide at vi utvider vår medfølelse til alle bevisste vesener på jorda.

katigoff@underdusken.no

Uprisens yngste nominerte forfatter

Mens andre drev med idrett og var ute med venner, satt forfatter Marte Aune inne på pikerommet og skrev en debutroman inspirert av sine dystre tanker.

JUBLER: Marte Aune sto på hodet i senga da hun ble nominert til Uprisen.

LITTERATUR

TEKST: Anette Sivertstøl

FOTO: Marin Håskjold

I fjor debuterte 19 år gamle Marte Aune med boken *May Lenda*, en historie om ei ung jente i sorg etter at broren har begått selvmord. Nå er Aune tidenes yngste forfatter som er nominert til ungdombokenes litteraturpris, Uprisen. På nominasjonslisten er hun i godt selskap med etablerte forfattere som Tom Egeland og Tor Arve Røssland. Under Dusken møter den unge jenta på kafé Choco Boco. I en sofa omgitt av puter, sitter hun og smiler.

– Det er en ære å være nominert sammen med store forfatternavn, og noen ganger lurar jeg på hvorfor jeg er på den lista, sier hun.

Under en forelesning fikk Aune beskjeden om at romanen hennes var nominert.

– Det var så uventa. Jeg ble så overraska at jeg begynte å skjelve og gynge fram og tilbake. Siden jeg ikke fikk si det til noen, måtte jeg prøve å være rolig og ikke virke syk.

Hun slår ut armene, smiler og rister på hodet.

– Hvordan skal man reagere på en så gledelig nyhet? Da jeg kom hjem til hybelen måtte jeg juble, så sto jeg på hodet i senga.

Fant trøst i eget univers

Aunes barndom var preget av mye litteratur, men skrivegleden kom først i mangelen på bøker.

– Jeg gikk tom for gode bøker og begynte å lese ukjente utgivelser, da startet jeg å endre slutten på dem jeg ikke var fornøyd med. Etter hvert gikk jeg over til å skrive nye historier om rollefigurer jeg ble spesielt knyttet til. Så kom tanken: Hvorfor ikke skrive noe selv?

Da hun var 13 år bestemte hun seg for å bli forfatter, og arbeidet med *May Lenda* begynte. Tung av alvor ser hun ned.

– Ungdomsskolen var litt vanskelig for meg. Jeg var veldig stille og innesluttet. Det gjorde at jeg forsvant i mengden. Så jeg fant trøst i å skrive, lage min egen verden og egne karakterer. Det utvikla seg til at jeg skrev hver dag.

Mens andre drev med idrett eller var ute med venner, befant den unge forfatterpiren seg inne på jenterommet og skrev *May Lenda*. Hun innrømmer at hobbyen hennes ikke akkurat var en sosial aktivitet.

– Det å balansere det sosiale livet og skriveinga var utfordrende. Det var ikke så mange som forsto gleden jeg fant i å sitte alene og skrive. Men jeg følte meg ikke særlig ensom, for jeg hadde jo mitt eget univers.

Aune forsøkte å fortelle sine nærmeste at hun arbeidet med en bok, men verken venner eller foreldre skjønte fullt ut hva hun holdt på med.

– Foreldrene mine støttet meg, men de trodde jeg bare skrev et par sider og ikke var så målrettet. Det var først da jeg hadde kommet opp i et visst antall sider at de forsto hvor seriøst jeg faktisk tok det.

Dystre tanker ble bok

Ungdomsbøker har ofte mye fart og en hel del spenning, men ikke i Marte Aunes bok. *May Lenda* handler om sorgen etter et selvmord, et sårt og mørkt tema.

– Som mange andre ungdommer tenkte jeg mye på livet og døden, og jeg hadde mørke tanker. Selv har jeg aldri hatt selvmordstanker, men jeg har tenkt på hvordan det er å sitte igjen med savnet etter en som har valgt å avslutte livet.

Hun tar en pause og sukker.

– Bare tenk på hvor traumatisk det må være. Etter å ha forestilt meg dette, bestemte jeg meg for å plassere disse tankene inn i en fiktiv historie.

Aune tror det er den mørke tematikken som gjør at boken har blitt så populær blant ungdommer.

– De har ofte dystre tankemønstre, og jeg tror mange kjenner seg igjen i karakterenes mørke funderinger.

Det tar ikke lang tid før den unge forfatteren påpeker at det også finnes lyspunkt i boken.

– Selve historien er ganske trist, men jeg har blandet inn sarkastisk humor. Rollefigurer som ikke fungerer så godt sammen gjør også at fortellingen blir litt lystigere. En historie kan ikke bare være tvers gjennom trist, da hadde ingen giddet å lese den, konkluderer hun.

Allerede en seier

Da forfatterspiren fylte 16 år, hadde håpet om å få gi ut egen bok blitt svekket.

– Drømmen om å bli forfatter sto fortsatt sterkt, men håpet var borte. Akkurat i det jeg hadde gitt opp, fikk jeg godkjent boka av forlaget.

Nå er hun tidenes yngste forfatter som har blitt nominert til Uprisen, og under Litteraturfestivalen på Lillehammer i mai kåres årets beste ungdomsbok.

– Jeg forventer ikke å vinne, men en seier hadde betydd mye for min forfatterkarriere.

Hun trekker på skuldrene.

– Men at en så ung debutant som meg er nominert, og at jeg får komme til Litteraturfestivalen, er en seier i seg selv. **UD**

anetsive@underdusken.no

Dragvollstudenter skriver filmhistorie

For første gang i Norge lages det helaftens spillefilm som en del av en masteroppgave.

ETTERARBEID: Regissør Thorvaldsen og produsent Nonås inspiserer klippingen.

TRONDHEIMS UTKANT: Her jobber mannskapet ved en foss..

FILM

TEKST: Mathias Kristiansen
FOTO: Caroline Ramnæs

I mai kommer resultatet etter to års filmproduksjon på Dragvoll. Det er første gang studenter lager en helaftens spillefilm som en del av en masteroppgave her til lands. I regi av student Astrid Thorvaldsen og åtte andre medstudenter ved Film- og videoproduksjon på NTNU, har de filmet en grøsser i skogene utenfor Trondheim kalt *Jernharen*.

Trønderbølgen

Student Elias Nonås er produsent på filmen og forklarer at det var tungt å starte på prosjektet. – Helt i starten var det vanskelig å se lyset i enden av tunnelen. Dette er et mye større prosjekt enn det noen av oss har vært med på før, sier han. Thorvaldsen forteller at de var litt overmodige i oppstartsfasen, når de valgte å inkludere monstre i filmen. – Hele budsjettet gikk med til filmens monstre, så vi var blakke fra dag én, forteller hun.

Nonås forklarer at det har gått greit med et begrenset budsjett, og at de har vært tvunget til å være kreative med pengene. – Siden miljøet i Trondheim er såpass smalt, har vi fått mange positive tilbakemeldinger og støtte. Instituttet har lagt opp til at vi skal ha godt utstyr, sier han. Når han blir spurt om det manglende filmmiljøet i Trondheim, forklarer Nonås at det handler om hvordan man ser på situasjonen. – Man kan tenke at det er Oslo eller utlandet man må dra til for å lage film, men man kan også se at det er mulighet til å skape noe nytt her, sier han. Nonås vil øke interessen for film i byen. – Jeg har lyst til å starte en trønderbølge. Det er mye godvilje for å få igang et større filmmiljø i byen. Det er mange flinke folk her, men det er lenge siden det er blitt laget spillefilm i Trondheim, forteller han. Thorvaldsen forteller at også hun har ambisjoner om framtidige prosjekter i byen. – Jeg vil gjerne være med å bidra til et miljø her. Det hadde vært kult å lage et prestedrama i Nidarosdomen, forteller hun.

Bli værende i Trondheim

Amanuensis Johan-Magnus Elvemo ved Instituttet for film- og videoproduksjon på NTNU har vært med å legge opp studiet. – Det har vært et artig prosjekt å bidra til, i bachelorgraden lager man for det meste *kort* fiksjonsfilm, nå har det vært et lengre dramatisk forløp. Studentene har møtt nye utfordringer, sier han. Elvemo mener studentene tok en sjanse da de begynte på masteren. Siden man aldri har laget en spillefilm som en del av en masteroppgave før, kunne man ikke stille garantier for hvordan sluttresultatet kom til å bli. – Så langt har det gått bra. Men etterarbeidet gjenstår fortsatt, og de er derfor ikke ferdige. Veilederne har forsøkt å skape en realistisk produksjonopplevelse for studentene. Det mener han forbereder studentene til arbeidslivet. – Våre studenter har generelt ikke hatt problemer med å få seg jobb i etterkant av studiet. Det er opp til studentene å bli igjen her i Trondheim og skape et større miljø, men det er viktig å huske at vi har studenter fra hele landet, sier han.

FILMPIONERER: Produsent Elias Nonås og regissør Astrid Thorvaldsen

Blod, svette og tårer

– En dag skulle vi spille inn ved en foss. For å komme dit måtte vi gå i en halv time med tungt utstyr, sammen med en ung gutt som er skuespiller. Vi hadde bare én dag på oss, fordi vi kun hadde tilgang til en maskemaker akkurat den dagen. Det var en grusom dag. Vi jobbet fram til klokken elleve dagen derpå, og ble likevel ikke ferdige, sier Nonås. – Et par av oss gråt da vi sa stopp den dagen, det var fryktelig slitsomt, legger Thorvaldsen til. Uken etter måtte de tilbake til fossen for å fullføre en av nøkkelscenene. – Da vi skulle tilbake, var det få av oss som gledet seg. Vi måtte bare bite tennene sammen, ellers ville vi ikke fått filmet klimakset. Det gikk overraskende bra. Vi ble ferdige på kun seks timer. Det var utrolig deilig å få det til, forteller Nonås.

Det sterkeste øyeblikket for Thorvaldsen kom under avslutningen av innspillingen. – Den første dagen vi filmet og ble ferdig med første tagning sa noen at det var 721 tagninger igjen. Det virket som vi hadde fryktelig mye igjen. Så da jeg sa kutt for aller siste gang, på samme sted som vi filmet det første skuddet, begynte jeg å gråte, sier Thorvaldsen smilende. De mener at det harde arbeidet og tiden lagt ned i filmen har gjort den til deres hjertebar. – Å være med på å lage en spillefilm i vår unge alder er en flott erfaring å ha med seg videre. Det er få på vår alder som kan skilte med det på cv-en, sier Nonås. **UD**

ud@underdusken.no

Anmerkning: Flere av bidragsyterne i filmprosjektet er i tillegg med i Studentmedine, men har utover dette ingen tilknytning til journalist og fotograf.

BÅRD JOHANSEN
JOURNALIST

KOMMENTAR

Trondheim 31. august?

At det første kullet med filmprodusenter er i ferd med å uteksamineres fra Dragvoll er gode nyheter for kulturlivet i byen. At mange av disse studentene ser for seg å flytte til Oslo etter endte studier er et skår i gleden. I dag er det ingen tvil om at det er Oslo som er byen å være i dersom man vil lage film, og det er fullstendig forståelig at ambisiøse filmskapere flykter dit fra Trondheim. Det skjer rett og slett fordi mye av det å lage film består av nettverksbygging. Både for å få tilgang til midler, men også for å finne samarbeidspartnere. På tross av at det er mange som driver med film her i byen, finnes det dessverre ikke et samlet miljø. Det er rart, for egentlig ligger alt til rette for et bærekraftig filmskapermiljø i byen. Både NKH og NTNU har filmlinjer, men problemet er at samkjøringen er fraværende. Det finnes ingen samlingsplass hvor de forskjellige filmstudentene kan møtes og utveksle ideer. Den gamle kinoen på Rosendal har tidligere vært nevnt som et mulig sted for å få det til, men det krever ildsjeler som er villige til å stå på, og midler for å fasilitere det. Jeg er ganske sikker på at vi har ildsjelene, men jeg er mer skeptisk til om midlene finnes. I budsjettforslaget for 2014 gir kulturdepartementet en skarve million kroner i støtte til Filminvest Midt-Norge, som blant annet investerer i spillefilmer i Trondheim. Det holder ikke lenge, med tanke på at budsjettet for en liten studentfilm ligger på over 100 000. Både kommunen og kulturdepartementet burde komme på banen, for potensialet er til stede. God film gir ikke bare kulturelle gevinster, men fungerer også som pr for byen, og er dermed en lur investering. Fra før av har Trondheim både et musikk- og litteraturmiljø som er blant de beste i landet. Det hadde vært flott om vi også kunne legge til et filmmiljø i den klassen.

Samfundet-veteraner lager festival

– UKA booket stuerene Calvin Harris, men vi viser fram mer spisset musikk, sier arrangør Stephen Ørmen Johnsen. I mars lager han og andre Samfundet-veteraner hiphop- og elektronikafestival for trondheimsstudentene.

BYR OPP TIL DANS: Stephen Ørmen Johnsen og Andrew Christopher Anfinnsen ser fram til hip-hop- og elektronikafestivalen deres.

FESTIVAL

TEKST: Hannah Christin Lurfaldet
FOTO: Katinka Goffin

Andrew Christopher Anfinnsen og Stephen Ørmen Johnsen har flere år på Studentersamfundet bak seg, hvor de blant annet har prøvd seg på artistbooking. Anfinnsen jobber nå som booker hos Brukbar og Supa, og Johnsen er kulturpolitiker i Høyre. Nå skal de arrangere en annenledes folkefest på den andre siden av Elgeseterbrua.

Spisset, men variert program
Klubbfestivalen Leutenfest debutterer på Byscenen, Brukbar og Supa 21. og 22. mars. Da vil Supas mørke kjellerrom av stein fylles av hiphop og elektronika. Stephen Ørmen Johnsen forteller at han merker forskjell på studentene som er her i dag, fra den gang han selv flyttet til byen. – Siden 2006, da jeg kom hit, har elektronika blitt mer populært, og studentene har nå et mer åpent sinn, sier Johnsen. Festivalplakaten er variert, med innspill både fra lokale og internasjonale artister. Lokale Rytmeklubben, spellemannsvinner Ralph Myerz og

Peanut Butter Wolf er noen av artistene som er klare. – Det er mye spennende fra lokal og norsk undergrunn. Som en motsetning til UKA, og deres booking av stuerene Calvin Harris, er det også viktig å vise til spisset musikk rettett mot fans, forteller Anfinnsen. Johnsen legger til at dette er en undergrunnskultur som har blitt stadig mer kommersiell, og at de nå ønsker å vise fram sjangrenes opphav.

Modig yrkesretning
Det er for tidlig å si om festivalarrangør er en karriere de to vil satse på. – Festivaler arrangeres av folk som brenner for det, og det er vanskelig å få nok støtte, forteller Anfinnsen. Selv om de har fått noe støtte fra Trondheim Kommune, kommer mye av pengene fra egen lomme. I møtet med et vanskelig yrke, er de glade for erfaringen fra Samfundet. – Å skaffe seg kompetanse i festivalbransjen er vanskelig, men en uerfaren person får flere muligheter til å prøve seg gjennom Samfundet, sier Johnsen.

Samfundet som skole
Med et engasjement for musikk og erfaring fra Samfundet er de nå klare for å arrangere festival uten det trygge støtteapparatet. – Årene på Samfundet har uten

tvil vært mine kuleste år hittil i Trondheim, forteller Johnsen. Han har lagt bak seg tre år som medlem i Lørdagskomiteen og en lederrolle som dj-booker under ISFiT. – Samfundet fungerer mye som en skole for prøving og feiling, hvor man kan eksperimentere. Der har man en ryggdekning utenom det vanlige, sier Anfinnsen som hadde en lederrolle for Klubbstyret i fire år og booker/konsertsjef under ISFiT.

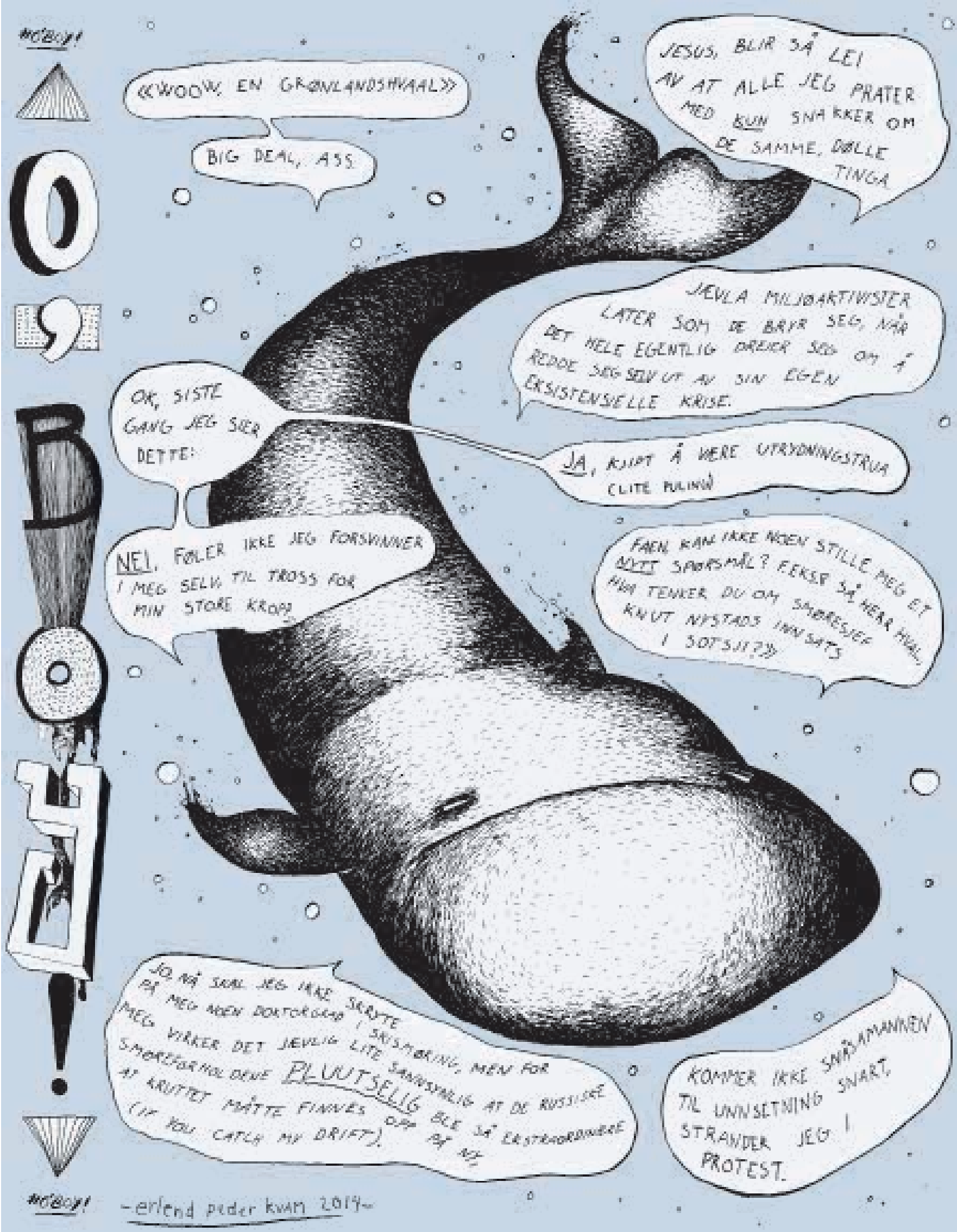
Vil gjøre noe med «Elgesetermila»
Leutenfestarrangørene er klare på at Samfundet er et godt og sentralt sted i tilværelsen for Trondheims studenter. Likevel synes de det er viktig at studenter løfter blikket og beveger seg inn mot sentrum. – Det er mye bra som skjer i hele byen, og vi håper at dette arrangementet gjør noe med «Elgesetermila», forteller Johnsen. Med dette mener han at studentene skal gå dørstokkmila over Elgeseterbrua og inn til byen. Som et mer spisset kulturtilbud håper de festivalen kan være med på å gjøre byen mer attraktiv å bo i. Og ikke minst håper de at studentene vil komme til Leutenfest og danse til store musikalske opplevelser. **UD**

hannlerf@underdusken.no

K HVA ER:

LEUTENFEST

- Leutenfest er en ny klubbfestival som foregår på Byscenen, Brukbar og Supa 21. og 22. mars
- Navnet kommer av en hyllest til Leutenhaven parkeringsplass og nærområde. Det betyr også folkefest på tysk.
- Festivalen arrangeres av Trondheim Elektroverksted, en ideell medlemsforening med ildsjeler.
- Øvrige medarbeidere i Leutenfest er Robert Lorenzo Jomisko og Aleksander Schei

HYLLER DARWIN: Den rap- og kunnskapsglade kanadieren Baba Brinkman melder å ha lite til overs for kreasjonistene i sin Rap Guide to Evolution.

Tunge rytmer og teppefall

Spkrbox visker ut klasseskiller med upretensiøs sjangerlek. Hiphop-teateret har funnet veien til Norge.

►	HIPHOP-TEATER
TEKST:	Daniel Guanio
FOTO:	Madelen Noraas

Da undertegnede fortsatt er ganske ny i Trondheim, måtte det nødvendigvis noen omveier og litt kappgang til for å rekke åpningen av Spkrbox i Verkstedhallen på Svartlamoen. Med forventninger om å ankomme en diger hall med høyde under taket, kan man si jeg ble noe overrasket over det intime og sparsomt belyste lokalet hvor alt skulle finne sted.

– **Utfyller hverandre**
Mer interessant er imidlertid hva lokalet var i ferd med å fylles med: Norges første og eneste hiphop-teaterfestival. Etter å ha kjøpt min første øl til lyden av tunge beats fra anlegget, fikk jeg huket tak i en tydelig stresset Cici

Henriksen, teatersjef og primus motor for Spkrbox. Tusenkronersspørsmålet var selvfølgelig: Hva i all verden er et hiphop-teater?

– Hiphop-teater er teater som presenterer samfunnsaktuelle nåtids-historier gjennom hiphop-estetikk og -tematikk. Jeg oppdaget sjangeren etter å ha vært på noen forestillinger i New York, og tenkte som så at dette må Norge få oppleve også, sier hun.

Henriksen, som ellers er skuespiller på Trøndelag Teater, forteller ivrig om hvordan de to sjangrene utfyller hverandre. Hun peker på timing og karakterarbeid som de to viktigste likhetene mellom disiplinene, og trekker frem hiphop-dansen for å vise at deler av kulturen allerede har fått fotfeste i Norge. Som i hiphop-teateret, handler også hiphop-dansen grunnleggende om å fortelle en historie, men uten bruk av tekst. Det vil Henriksen gjøre noe med.

Vår mann, Charles Darwin

Etter at lokalet har begynt å yre med alt fra et ektepar i pensjonsalder til nysgjerrige skoleungdommer med Bronx-capser, var det omsider duket for kveldens åpningsnummer: kanadieren Baba Brinkmans Rap Guide to Evolution, en scenelek han selv har omtalt som «a hip hop-show that's peer reviewed».

Og visst, det vi fikk servert var et slags musikalsk foredrag om den evolusjonspsykologiske dimensjonen i hiphop, pakket inn i rapnumre krydret med fagbegreper og statistiske data fra moderne forskning.

Én ting må jeg innrømme: I de første minuttene av showet fikk jeg følelsen av å være vitne til et prosjekt på bestilling av det amerikanske utdanningsdirektoratet, med det formål å lure ungdomsskoleelever fra en svart forstadskultur til å fatte interesse for Darwins evolusjonslære.

Ettersom timene gikk, ble det

derimot tydelig at Baba Brinkman går dypere inn i materialet enn som så. Ikke bare presenterte han interessante statistiske data fra renom- méerte vitenskapelige publikasjoner, men avvekslet de tørre faktaene med skråblikk på «gangsta»-kultur og omskrevne hiphop-slagere som «Survival of the Fittest» av Mobb Deep.

Da den rapdrevne kanadieren plutselig snek inn noen allsang-segmenter under showet, nevnelig «I'm A African» av Dead Prez, var ikke publikum sene med å slenge seg på. Selv det morske, hettekledd gangster-alibiet som satt ved siden av meg, stemte nølende i. Fyren på scenen hadde jo tross alt «rap game» i fleng.

Retorisk Obama-drama

Baba Brinkman fikk stående applaus, før teatersjef Cici Henriksen skred inn og overrakte den andpustne artisten en velfortjent Dahls. Etter nesten to

timer med evolusjonsteoretisk sjangerlek var det lagt opp til pause mellom slagene, og undertegnede satt seg pent og pyntelig i baren for å skumlese nyeste utgave av Natt & Dag.

Folk skravlet og myldret rundt meg, stemningen i lokalet er god. Ikke minst for teatersjef Cici Henriksen, som forrige uke kunne kunngjøre at Spkrbox har fått scene-plass på Nationalteatret – fra 28. februar tar hun nemlig med seg festivalen videre til hovedstaden og finkulturens høyborg. Også Cafétéatret, Dramatikkens Hus og Skuespillersentret blir denne uken gjestet av Baba Brinkman, A Sucker Emcee, DJ Brown, Dama Nilz og Darian Dauchan.

Før jeg rakk å reflektere videre over det inspirerende faktum at hiphopen skal innta en scene som folk flest assosierer med høykultur, annonserte Brooklyn-rapperen Dama Nilz neste nummer. Klokken nærmet seg 22, og vi klemte oss atter inn i salen. Det var klart for Darian Dauchans «Obamatry».

Den offisielle beskrivelsen av nummeret på Spkrbox sine nettsider er «en virtuell retorisk samtale

mellom en poet og en president over temaet Amerika». Det er et merkelig konsept, men desto mer spennende.

Nøyaktig hva «Obamatry» prøvde å formidle, er likevel usikkert, men mangel på overskudd kan ikke Dauchan beskyldes for. Publikum lo med da han remixet Obamas tv-opptredener med improviserte beats, selv om mye av det virket å være ganske tilfeldig sammensatt.

Høydepunktet oppsto da Dauchan ringte USA og utga seg for å være presidenten selv, hvorpå det viste seg at USA spiller rollen som eks-kjæresten, og presidenten den angrende synderen. Samfunnskritikken er kanskje vag, men morsomt var det likevel.

Kulturuttrykk med trøkk

At festivalen pløyer ny mark i norsk kulturliv skal det ikke levnes noen tvil om, men hvorvidt Spkrbox setter varige spor gjenstår å se. I overgangen fra å være en subkultur i den urbane amerikanske underklassen på 70-tallet til å bli en kommersiell storindustri, har likevel hiphopen bevart en underliggende protest mot undertrykkelse og urettferdighet. I et

intervju med Dagbladet understreker Henriksen at hiphop bør være mer enn bare «bling»:

– I hiphop-teatret fortelles historier fra hiphop-miljøets eget ståsted. Det er viktig. Historiene må springe ut fra miljøet, fra folk som forstår uttrykket, som kan reglene, og som selv kan definere sjangeren. Ellers blir hiphop fort bare pynt på kaka, og da går vi glipp av viktige perspektiver.

Spkrbox gikk over fire dager (21-24. februar), men Under Dusken var kun tilstede på åpningskvelden. Festivalen avholdes fra og med 28. februar - 3. mars i Oslo. UD

ud@underdusken.no

Ildsjel: Cici Henriksen oppdaget hiphopteatret på New York-reise, men skulle gjerne sett at vennene hennes slapp å reise over dammen for å få oppleve det. Nå er hun hovedansvarlig for Spkrbox.

Ettertraktet «diagnose»

De mest følsomme 20 prosentene av oss har fått sitt eget begrep, «særlig sensitive». Uttrykket brukes flittig av de som kjenner seg igjen, samtidig som det framstilles som et unikt karaktertrekk. Er begrepet egentlig bare en merkelapp de følsomme smykker seg med?

►HELSE

TEKST:

Hilde Heggstad

ILLUS:

Synøve Daaland

I et samfunn som oversvømmes av informasjon og uttrykk, blir det fort for mye. Er sensitive mennesker svakere enn andre? Fenomenet «høysensitiv» er blitt populært, men ikke nødvendigvis utbredt i psykiatrien. Mona Ims er student ved Høyskolen i Oslo og Akershus og omtaler seg selv som «særlig sensitiv». Hun ville ikke byttet høysensiviteten sin mot noe som helst, men hun mener det ofte kan være slitsomt. – Det kan by på hodepine å ikke ha en barriere for fremmede folks følelser, eller å bli så rørt av måten lyset treffer regnet i september, at man tar til tårene midt i forelesningen, sier Ims.

FINTFØLENDE NERVESYSTEM Begrepet «særlig sensitiv» ble lansert av den amerikanske psykologen Elaine N. Aron i 1996. I boken hennes *Særlig sensitiv. I La sårbarheten bli din styrke* defineres 15 – 20 prosent av alle mennesker som høysensitive, uavhengig av kultur og etnisitet. Med høysensitiv mener Aron at personer med et ekstra fintfølende nervesystem. Ifølge Aron vil det si at nervesystemet mottar flere inntrykk og at disse blir behandlet på et dypere plan enn hos de ikke fullt så sensitive. – Høysensitive mennesker har lettere for å bli overstimulert, spesielt i kaotiske og intense omgivelser der de ikke har mulighet til å påvirke miljøet selv. Sensitive mennesker trenger å trekke seg tilbake for å bearbeide inntrykkene og lade batteriene, sier leder Vigdis Alice Angell i Foreningen for høysensitive. Hensikten med bøker og artikler som omhandler sensitivitet, er å øke folks bevissthet om at noen er mer sensitive enn andre. Det er hovedsakelig Aron som bruker begrepet, og andre som har skrevet bøker om «særlig sensitive» har tatt utgangspunkt i hennes bok og refererer gjennomgående til denne.

SNEVERT SOM FAGBEGREP Blant psykologer, psykiatere og forskere er begrepet «særlig sensitiv» lite brukt. Selv om sensitivitet er et sentralt tema i psykologien, er det lite fokus på de 20 prosentene Aron skriver

om i boka *The Highly Sensitive Person*. Psykiater Inger Marie Bua sier hun ikke kjenner til begrepet utover artikler i pressen om Arons bok, og at begrepet faglig sett er snevert. – Selvsagt er temaet om sensitive personer kjent, men jeg har ikke spesiell kjennskap til begrepet «særlig sensitiv» av den grunn. Menneskers personlighet er såpass kompleks at sensitivitet kun blir en liten del av det hele. Man trenger et større bilde av en person for å gi noen hjelpen en trenger, sier Bua. Grensen mellom hvem som er særlig sensitive, mindre sensitive og ikke sensitive i det hele tatt, er flytende. Bua tror at fokuset på den mer sensitive andelen av befolkningen skyldes at mange kjenner seg igjen i beskrivelsen av «den særlig sensitive personen». – Vi lever i en verden der det stilles høye krav. Man skal være med på alt og gjøre det bra i alle ting. Derfor er det viktig at folk er bevisste på hvem de er og ikke setter for høye krav til seg selv. Enten man er høysensitiv eller ikke, må man lære seg å kjenne sine sterke og svake sider, sier Bua.

RETTTFERDIGE, EMPATISKE OG KREATIVE Robuste og utadvente typer har helt klart en fordel i dagens samfunn, som er preget av høyt tempo og flommer over av informasjon og uttrykk. Likevel er det viktig å trekke fram de kvalitetene som besittes av mer sensitive og tilbaketrukne typer. Angell forteller at det er flere gode kvaliter som er typiske for sensitive personer. – Høysensitive mennesker er like forskjellige som andre, men kvaliteter som ofte går igjen er en sterk rettferdighetssans, et ønske om å gjøre oppgaver så godt man kan, empati, omsorg for andre og kreativitet, sier hun. Man kan tenke seg at samfunnet ikke hadde fungert hvis alle var like og hadde de samme kvalitetene. Sensitivitet kan lett oppfattes som en svakhet, men Arons bok fokuserer på hvordan man kan bruke sensitiviteten til sin fordel. I boka legger Aron vekt på at høysensitive er spesielt empatiske, siden de sanser andres følelser på et dypere nivå. Sensitive mennesker skal også være godt anlagt for å forstå kunst.

GJENKJENNELSENS EFFEKT Å være særlig sensitiv er ikke en

diagnose, men et karaktertrekk. Selv om hele 20 prosent av befolkningen regnes som høysensitive, kan man gjennom bøker og informasjon få inntrykk av at det er noe sært. Bua mener det er viktig å huske på at dette ikke er noe annet enn et begrep, og at det å være sensitiv ikke skal sykeligjøres. – Alle mennesker er forskjellige. Hvorfor akkurat høysensitivitet har blitt et såpass populært fenomen, er et godt spørsmål. Flere av mine pasienter refererer til lignende artikler om høysensitivitet. Jeg tror dette er fordi mange kjenner seg igjen, sier Bua. Hun forteller at det lenge har vært forsket på sensitivitet i psykologien, og at Arons begrep om «særlig sensitive» kan minne om mye annet, selv om begrepet er relativt nytt. Aron beskriver høysensitive personer ut fra hvilket nervesystem de er født med. Dermed kan det være vanskelig å vite om man er «særlig sensitiv» uten å utføre en analyse av nervesystemet, for å sjekke om det er ekstra «ømfintlig». Om man likevel vil regne seg som «særlig sensitiv» er det ens egen sak, men det forteller mer om ens egen oppfatning av sitt følelsesliv og sin sensitivitet enn om ens fysiske forfatning. For mennesker som har lest Arons bok og kjenner seg igjen i karaktertrekkene, vil begrepet hjelpe dem å definere seg, selv om det nærmest er umulig å påvise at noen er «særlig sensitive».

BEHOVET FOR Å FORKLARE Man kan være kritisk til at sensitive personer har fått et eget begrep. Hvis det var et begrep som het «særlig høye personer», ville høye mennesker tenkt at «å, dette er meg, det er derfor jeg er høy», når de leste kjennetegnene for karaktertrekket? Når en særhet eller et karaktertrekk får ekstra oppmerksomhet i media eller i bøker, øker dette folks bevissthet om tema, og folk som kjenner seg igjen føler kanskje en viss tilhørighet og aksept. Blir det en større sak å være mer sensitiv enn andre, siden det finnes en bok om det? Mennesker provoserer instinktivt av å bli satt i bås, men higer samtidig etter de positive merkelappene. Kanskje er begrepet et uttrykk for at mennesker har behov for å kunne forklare hvorfor de er som de er. Folk ønsker å bli sett og anerkjent, enten for deres sensitivitet eller høyde. **UD**

hildhegg@underdusken.no

K

KJENNER DU DEG IGJEN?

-Sterk intuisjon

-Et indre rikt, komplekst liv

-Lavere smerteterskel

-Er lys-, lyd- og luktømtålige

-Har et mer fintfølende nervesystem

-Trenger mer søvn enn gjennomsnittet

-Blir lett påvirket av andres smerter og følelser

-Reagerer sterkere på støy, både fysisk og psykisk

-Blir lett plaget av sterkt lys og sterke lukter

-Er ofte samvittighetsfulle og grundige i det de gjør

-Blir lettere overstimulert fordi de sanser mer enn andre

-Føler seg ofte annerledes enn andre

-Føler seg ofte overstimulert når det skjer mye rundt en

Kilde: Elaine N. Aron: Særlig sensitiv. La sårbarheten bli din styrke

Tentakulær slapstick

UTVIKLER : YOUNG HORSES. PLATTFORM: PC, MAC, LINUX OG PLAYSTATION 4
TEKST: BÅRD RÆSTAD FOTO: WWW.OCTODADGAME.COM

Historien til *Octodad: Dadliest Catch* er noe utenom det vanlige, i alle fall for spill, og trolig også historier generelt. En seksarmet blekksprut har på uforklarlig vis klart å lure alle rundt ham til å tro at han er et menneske, ved å kle seg i en dress. Dette inkluderer den menneskelige familien hans, bestående av en kone og to barn. Spillet går igjennom en dag i Octodads liv, hvor han for omverdenen går for å være en vanlig familiefar. Samtidig prøver en kokk, å avsløre hemmeligheten hans. Dette er et plot som hører hjemme i en tegneserie på Cartoon Network, eller en animasjonsfilm fra Dreamworks. Det hindrer det ikke i å fungere godt som en unnskyldning for noen av de latterligste timene med spilling du kan ha.

Det er skuffende sjeldent at spill som fokuserer på humor treffer blink, men Octodad lander midt i smørøyet. Og mens det særegne utgangspunktet og konstante strøm av vittige replikker får deg til å trekke på smilebåndet, så er det spillmekanikkene som gir deg latterkrampe. Spillet lar deg styre hver enkelt av Octodads armer og ben individuelt, samtidig som

kontrollerene har hysterisk dårlig presisjon. Kombinasjonen fører til mange absurde scener når du skal få vår seksarmede venn til å gjøre dagligdagse ting som å klippe gresset eller handle mat, uten å bli mistenkeliggjort av menneskene rundt ham. Blir det for opplagt at familiefaren som tok en trippel saltomortale i frysedisken er et velkledd havdyr, er spillet over.

Det er skuffende sjeldent at spill som fokuserer på humor treffer blink, men Octodad lander midt i smørøyet.

Men Octodad tærer først på lattermusklene når du spiller det sammen med andre. Absurditetene i situasjonene økes dramatisk når to personer prøver å kontrollere hvert sitt sett med lemmer for å utføre oppgavene. Spillet har en innstilling som tilfeldigvis gjør hvem som styrer hva etter hver

oppgave dere løser, bare for å ytterligere gjøre galskapen. Alene er spillet sjarmerende og vittig. Men når denne opplevelsen deles, er spillet i sitt ess. Du står ovenfor en av de morsomste kveldene du kan ha med vennegjengen. Spillet går en hårfin balansegang. Humoren hviler på å se den faderlige figuren feile spektakulært i hverdagslige oppgaver på grunn av de løse kontrollene. Det kan ende opp med å bli for lett, slik at du raser igjennom scener uten å oppfylle deres komiske potensiale. Eller det kan bli for vanskelig, å gå opp en nedovergående rulletrapp går fra å være klassisk slapstick til en helvetsild av frustrasjon. Mesteparten av tiden klarer spillet å holde seg på den gyldne middelvei, men jeg blir overrasket om du kommer deg igjennom dette spillet uten å støte på begge fallgruvene.

Det tar ikke lang tid å komme seg gjennom spillet heller. Det vil ta deg like mye tid som å se en Jim Carrey-film, med mindre du kranter med kontrolleren eller partneren din. Prislappen er på litt over en hundrings, så det finnes sikkert de som ikke føler at de får valuta for pengene, sammenlignet

med andre spill. Etter min mening har spillet akkurat den lengden det burde ha. Humoren rekker aldri å bli gammel, og historien holder seg konsis. Investeringen i dette spillet burde ikke sammenlignes med å kjøpe to timers spilletid i *Call of Duty* eller *Skyrim*, men heller med å kjøpe en komedie du kan dra fram blant venner nå og da.

Samtidig mangler spillet det siste laget med polering som hadde fått det til å gå fra å være et godt spill til å bli et fantastisk spill, men det er vanskelig å irritere seg over skuffende lyddesign når det blir overdøvet av latteren til kompisene rundt deg. Så inviter vennegjengen, kjøp inn noe snacks, finn en ekstra kontroll og prøv å få en dresskledd blekksprut til å luke blomsterbedet uten å vekke oppmerksomhet. Blekksprut er en rett du helst bør servere med venner tilstede.

Vil du høre mer om spill? Lytt til Ctrl+Alt+Delete på Radio Revolt (FM 100/106,2) 2. april, eller last ned podcast på dusken.no.

Nerd@radiorevolt.no

Veldig sunt og ganske godt

PERSILLERIET
Erling Skakkes gate 39 og St. Olavs Hospital
MAT TEKST: KATNIP EVERDEEN FOTO: CERSEI LANNISTER

Persilleriet er en trønderisk og vegetarisk restaurantkjede med to utsalgssteder, Erling Skakkes gate 39 og på St. Olav Hospital. De har spesialisert seg på mat så sunn at du får god samvittighet bare av å tenke på den. Menyen deres består av dagens lunsj og dagens middag, samt tre typer «kubber» (en slags lefse med fyll journ. anm.). Kubbene får du til like under hundrelappen. Lunsj og middag er noe dyrere, men likevel overkommelig på et trangt studentbudsjett. I tillegg til lunsj- og middagsretter har Persilleriet både takeaway og cateringordning.

På St. Olav-filialen bestilte jeg dagens middag, bestående av en kopp med suppe av bønner og linser, kålfalaffel, salat med vinaigrette, en kubbebit og brun ris. Min bordvenninne var ikke så veldig sulten, så hun bestilte en fetakubbe. Mat som kunne vært tatt rett ut av en livsstilsblogg eller -magasin.

Lokalene på hospitalet fungerer som en kantine for ansatte, innlagte og besøkende, men du føler at du er på en trendy kafé i et hipt nabolag. Bordene er små, fargene myke, musikken dempet og stemningen

Hvorfor dra på restaurant for å spise grønnsaker? Fordi det er bra for deg.

er avslappet og rolig. Her kan man glemme semesteroppgaver, pasienter og sykdom, og nyte maten. Persilleriet lager mat av kortreiste, og primært økologiske, råvarer. Her ligger alt til rette for et sunt måltid for kropp, sjel og klode. Maten ble servert raskt, og vi var mer enn klare for å redde oss selv og verden.

Det var mye mat i dagens middag. Retten var lekkert dandert på et mørkegrått, rektangulært porselensfat. Det så veldig forseggjort ut, mye finere enn det en forventer i en kantine. Men jeg ble ikke veldig imponert, sånn som jeg hadde håpet å bli. Ikke at det ikke var godt, for det var det. Smakene var adskilte, komplementære og friske. Du kjenner på smaken at dette sunt, men på en god måte. Kanskje skyldes mangelen på overbevisning, i tillegg til en i overkant krydret kålfalaffel, at man egentlig ikke drar ut for å spise sunt, men for å putte ting i munnen og nyte det.

Likevel: ta turen! Persilleriet er ikke en gourmetrestaurant, men et utmerket sted for en kjapp og energigivende matbit. Samtidig vil et måltid her vise deg at kjøtt ikke er en nødvendig del av ethvert måltid, og du vil bli inspirert til å lage nye og sunnere matretter. Det trenger du.

martoppe@underdusken.no

Middelmådig familiedrama

DEN SPANSKE FLUE - REGISSØR CHRISTINA RØRVIK
ISAK Kulturhus - 19-22. februar
TEATER TEKST: IDA LYCHE FOTO: JULIE TRULSVIK RASMUSSEN

Den siste uken har jeg blitt fortalt at det i vår generasjon finnes to typer mennesker: de som så og de som ikke så ABC-teaterets versjon av *Den spanske flue* på NRK hver nyttårsaften. Ifølge min venn har vi som ikke satt foran tv-skjermen den siste dagen i året, gått glipp av uvurderlig livserfaring.

Teaterlosjen, den nye linjeforeningen for drama og musikk på Dragvoll, gir oss muligheten til å ta igjen det tapte. Titteskapsteateret *Den spanske flue* ble skrevet av Franx Arnold og Ernst Bach i 1913. Stykket er lagt til begynnelsen av 1900-tallet i Christiania og handler om sennepsfabrikanten Herr Klinke og hans familie. Fru Klinke er leder i Sedelighetsforeningen og har bestemt seg for å spleise sin datter med en kollegas sønn, Henrik Meisel. Dattera Paula Klinke har derimot en elsker, familiens advokat Frits Bergstrøm, og hennes kusine Betty forveksles med

Paula i Henrik Meisels første møte med frøken Klinke. Herr Klinke hadde en affære med den såkalte spanske flue for litt under 20 år siden. Han har måttet betale barnebidrag siden han fikk et bilde i posten med påskriften «Gled deg pappa, her er jeg!». Henrik Meisel dukker etter hvert opp og forveksles med løsungen til Herr Klinke når Henrik Meisel tipses av Bergstrøm om å bryte isen med sin fremtidige svigerfar ved å starte samtalen med de ordene. Forvekslingene fortsetter og ligger til grunn for hysterisk underholdende situasjoner og replikkvekslinger.

En teaterfarse er avhengig av to ting for å holde tempoet oppe: kjapp replikkveksling og god timing. Publikum skal glemme at de sitter på harde stoler og ser inn i tilværelsen; man skal bli dratt inn og forbli i besteborgerskapet gjennom hele stykket. Regissør Christina Rørvik Søhol har flyttet hele handlingen til en

Teaterlosjen presterer, men imponerer ikke.

psykiatrisk anstalt. Det fungerer relativt dårlig. Ved å gi karakterene en unnskyldning for repeterende handlingsmønstre, irrasjonalitet og forvirring, taper handlingen seg. Alt har plutselig en begrunnelse, og karakterene mister sjarmen. I tillegg fører det til at avslutningen blir et antiklimaks. Ensemblet gjennomfører på en bra måte, men det er behov for perfektjonering av timing i et par av scenene.

Mange av skuespillerne har stort potensial, selv om det i blant er vanskelig å skille talent fra overdrivelse i en oppsetning som består av roller preget av typer, og ikke runde karakterer. Likevel vil jeg trekke fram en spesielt bemerkelsesverdig og dyktig skuespiller, Andreas Gregersen som spiller Henrik Meisel. Gregersen er den som best får til replikkvekslingene, og tolkningen av Henrik Meisel er hysterisk morsom.

Anmerkning: Andreas Gregersen medlem i Studentmedine, Han og anmelder har ingen kollegial eller annen relasjon.

idalych@underdusken.no

Langt hjemmefra

Den 22. februar var det duket for Sassybeat på Samfundet. Veien deres til scenen har vært lang, men lett.

► POP

TEKST: Thea Hougen Lygre
ILLUS: Eivind Sandodden Kise

Jentene er musikalske til fingerspissene og musikk har alltid vært en del av livet deres.

–Jeg begynte å spille fiolin da jeg var fem år og har inntil nylig tatt timer i både folkemusikk og klas-sisk, sier Ingrid Rennemo.

Selv om hun ikke har lagt fiolinen på hylla, spiller hun verken fiolin på konserter eller på albumet deres, og når de skal spille på By:alarm har de faktisk med seg en strykekvartett.

– Jeg begynte å spille saksofon da jeg gikk i 3. klasse. Hvor gammel er man da egentlig, spør Anna Pettersdatter Melkild.

–Vi fremførte «Slå meg på» av Di Derre sammen for ti år siden og har holdt sammen siden da.

Det passet bra at faren til Melkild hadde et øvings-lokale stående klart i kjelleren.

– Vi kommer fra musikalske familier, og selv om foreldrene våre kun har drevet med musikk på hobbybasis, er det noe vi har fått med oss hjem-mefra, sier hun.

– Mamma er glad i å spille piano og synge, og søsknene mine spiller blant annet gitar, så hele familien min liker musikk, selv om jeg er den som har dratt interessen lengst, supplerer Rennemo.

HJELP FRA MARIT LARSEN

Det er åpenbart at familiens interesse har påvirket jentene, men lærere har også vært med på å dytte dem litt lenger enn andre i en musikalsk retning.

– Vi hadde en musikklærer på barneskolen som var veldig inspirerende. Han het Atle Hassel og var veldig flink til å arrangere for eksempel Grand Prix på skolen. Det var veldig mange i klassen som hadde band på det tidspunktet, og vi elsket musikk-timene hans, sier Melkild.

– I tillegg hadde vi veldig gode lærere på videregå-ende, skyter Rennemo inn.

Melkild spiller gitar og Rennemo har byttet over til bass når de spiller konserter. Synge gjør de begge to.

– Samspillet mellom stemmene våre er en sentral del av soundet, sier Melkild.

Hun fungerer som Sassybeats låtskriver, på det nye albumet, *Snakes and Ladders*, fikk hun litt hjelp.

– Jeg var hjemme hos Marit Larsen i tre dager, og hun bidro til låtskrivingen på tre av sangene på plata.

INSPIRERT AV MANGE

Navnet Sassybeat er et lite vink til The Beatles, men de ser også opp til andre musikere.

– The Beatles er jo de største, men annet enn det har jeg alltid hatt et nært forhold til musikken til Bob Dylan, så han er hellig, svarer Melkild.

– Jeg vokste opp med klassisk musikk hjemme, og har også likt Maria Mena veldig lenge. Nye artister jeg liker godt er blant annet Haim, sier Rennemo.

Vanskeligere er det for jentene å nevne en favorittplate.

– Det er så mange å ta av! Dette er vanskelig, men jeg tror jeg sier *After the Gold Rush*, sier Melkild.

Vi venter fortsatt på Rennemo, som til slutt må kaste inn håndkleet.

– Akkurat nå er det kanskje Thomas Dybdahls nyeste, men jeg vil si pass. Kan man passe? Det er for mange gode plater å velge mellom.

Hun får lov til å la spørsmålet forbli ubesvart, og på spørsmålet om hva de vil kalle deres beste konsert-minne er Anna nok en gang først ute:

– Den sterkeste konsertopplevelsen min er i alle fall The Wall. Jeg hadde mascara overalt.

– Kan jeg passe igjen? spør Ingrid, men etter litt hjelp fra Anna kommer hun på at hun likte Bigband sin konsert på Norwegian Wood i 2006 veldig godt.

Norwegian Wood er for øvrig en festival de begge har et nært forhold til, fra da de dro dit med forel-drene sine da de var seks og mange år etterpå.

– Det var veldig gøy å kunne se på konserter og bade i Frognerbadet nesten samtidig, forklarer Melkild.

KLARE FOR KNAUS

Konserten på Samfundet blir den som er lengst unna hjemmebase av de de har spilt så langt, men nervøse er ikke jentene i det hele tatt.

– Vi gleder oss mer, vi er ikke så veldig nervøse. Det er bare andre gangen vi spiller disse låtene live, og første gang vi spiller et så langt sett. Vi har likevel spilt sammen lenge, så det går sikkert fint, sier Melkild.

– Ja, vi kan det vi skal, konstaterer Rennemo. Etter konsertslutt ser vi at begge fikk rett. De kunne det de skulle, og det gikk fint. Så det er bare å gjøre som Heidi Weng sier og «bøye seg i hatten» for de to jentene. Det blir nok ikke deres siste konsert på Samfundet. **UD**

thea.lygre@gmail.com

Ta oss med der dragen flyr

HIGHASAKITE
Blæst - 21.02.14

KONSERT

TEKST: KARINA SOLHEIM

Eit utsolgt, heitt Blæst. Høge forventningar til å ta og føle på. Endeleg var dei tilbake, yndige Highasakite som har blitt kjære for mange av oss. Kofferten deira er pakka med eit sterkt debutalbum, *All That Floats Will Rain* (2012), i tillegg til den tre veker gamle oppfølgjaren *Silent Treatment*. Sistnemnde har hausta terningkast fem og seks i fleire omtalar, eit lite indie-popsk meisterverk.

Mørket seinka seg over lokalet. Bandet entrar scena og gjer seg klare. To eins-lege pærer lyser opp eit mikrofonstativ, vokalist Ingrid Helene Håvik kjem til syne og orda «*Lover, where do you live*» fyller øyra. Konserten er i gang med opningsspoet frå det nye albumet. Turen går vidare til den raske «*Leaving No Traces*». Det tek litt tid før publikum

lausriv seg heilt. Ei einsam sjel midt i mengda freistar lukka med å dra i gang ein taktklapp, utan hell. Stemninga er likevel god og stigande.

Dei held fram med vakre og vonde «*Hiroshima*». Kristoffer Loe dreg fram althornet og me blir for alvor merksame på hans flotte måte å kommunisere med publikum på. Her skortar det ikkje på blikkontakt og merksemd retta mot oss, og Håvik har eit og anna å lære av han. Ein forstår at det kanskje er ein del av imaget hennar å vere ordknapp og mystisk. Me blir servert nokre audm-juke og sjarmerande smil innimellom, og det kan vanskeleg tenkjast at ho er ein sprudlande person privat. Likevel vil det alltid løne seg å vise publikum at ein verkeleg set pris på oppmøte. Highasakite som heilskap legg seg på

ei lukka linje.

Håvik sitt opphald i Midtausten kjem til syne under sjette låt ut, «*I, The Hand Grenade*». Heile albumet er gjennom-syra av inspirasjon derfrå, og denne låta tek for seg terrorismen sine øydeleg-gingar. Gripande tekst, herlege tonar frå Øystein Skar og Marte Eberso sine synthar, og ikkje minst Håvik sin sterke vokal gjer dette til kveldens høgdepunkt.

Turen går deretter via «*Darth Vader*» til fantastiske «*Indian Summer*». Den store hiten frå det fyrste albumet er det ingen som har gløymt, den har fått evig plass i hjarta våre. Publikum er i ekstase.

Det nærmar seg slutten og då Håvik finn fram to små trommestikker veit me kva som kjem. Velkjende tonar frå

Highasakite er
regjerande kongar og
dronningar i indiepop.

synthar og ei ståltromme breiar seg om oss og jubelen står i taket. «*Since Last Wednesday*» får det til å rykke i kroppen til dei fleste, me rører oss til lette rytmar og alle syng med på det velkjende refrenget.

Det er fem utruleg dyktige musikarar me har føre oss. Alle dei nemnde, og ikkje minst trommis Trond Bersu - som både liknar på, og spelar trommer som Motorpsychos Kenneth Kapstad, leverer bra. Saman gjer dei ei fantasisk framsyning, og me tilgjev dei for å verke overlegne på scena

Skuffende av en gammel pioner

BECK
Morning Phase

PLATE

TEKST: HÅVARD HARALDSEN

FOTO: CAPITOL RECORDS

I slutten av februar slipper artisten Beck sitt nye album *Morning Phase*, hans første utgivelse under eget navn på seks år, og albumet er å regne som en etterfølger til mesterverket *Sea Change* fra 2002. De 13 låtene på albumet flyter godt i øregangene, men fester seg ikke.

Beck er en artist som har hatt stor innflytelse på vår tids populærmusikk, og var banebrytende som en del av 90-tallets alternativbølge. Ved å ta til seg elementer fra alle hjørner av musikkens verden sto han fram som en av de ledende skikkelsene innen undergrunns- og sjangeroverskridende musikk. Musikken inneholdt elementer fra blant annet soul, hiphop, pop og blues, med en base i trash- og noise-rock. Gjennom Becks musikk ble sjangergrenser visket ut, og han fanget ideen om å bevege seg framover ved å grave gjennom fortiden.

På tross av alt dette, forlot Beck undergrunnen, kom til overflaten, og ble

nok en mainstream alternativ-rocker med suksesshiten «*Loser*» på albumet *Mellow Gold* i 1994, og senere med plata *Odelay*.

Som helhet legger *Morning Phase* definitivt til seg samme stil som *Sea Change*, men har jevnt over et mer avslappet og atmosfærisk lydbilde. Låtene gjør nytte av større klangflater og grandiose oppbygninger; *Sea Change* var noe mer

En svært radiovennlig tilnærming, uten noen forstyrrende elementer eller overraskelser.

rytmisk anlagt, med et tørrere uttrykk. Enkeltlåter fungerer tidvis bra, men helhetlig føles plata veldig flat. Låtene

går alle etter noenlunde samme oppskrift, med en klimprende gitar med en trommerytme under versene, som deretter bygger opp til et større refreng hvor det legges på koring, masse klang og noen flere instrumenter. Albumet slår en etter hvert som monotont og uodynamisk. En svært radiovennlig tilnærming, uten noen forstyrrende elementer eller overraskelser. Under de tre første gjennomlyttingene flyter låtene sammen, og jeg klarer ikke skille den ene fra den andre: uinteressant og kjedelig.

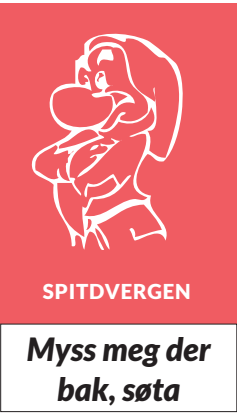
Under de neste gjennomlyttingene er det likevel noen få utvalgte låter som delvis fanger oppmerksomheten min, og får meg til å spise ørene litt ekstra. «*Unforgiven*» kutter ut den tynne klimprende gitaren, og bytter den ut med et tjukt synthpiano som legger på lange akkorder. Trommene er forenklet til det nødvendigste, og det hele vugger rolig og avslappet avgårde. Dette konseptet

tas enda lenger under neste låt, «*Wave*», som for meg er albumets eneste høydepunkt. Her er det ingen trommer, kun lange, atmosfæriske toner fra strykere som gjentar seg hele låta gjennom. Over denne klangflaten flyter Becks vokal som et slør, og gir låta en gjennombo-rende opplevelse av fortvilelse. «*Wave*» skiller seg ut både som en lite radiovennlig låt, og som den eneste låta som utfordrer lytteren. Dermed blir den et friskt og lokkende pust i midten av et ellers tilsynelatende generisk album.

Beck har med *Morning Phase* gjort alle de trygge valgene. Resultatet er et strøm-linjeformet oppskriftsverk, og det hele oppleves som skuffende uinspirert.

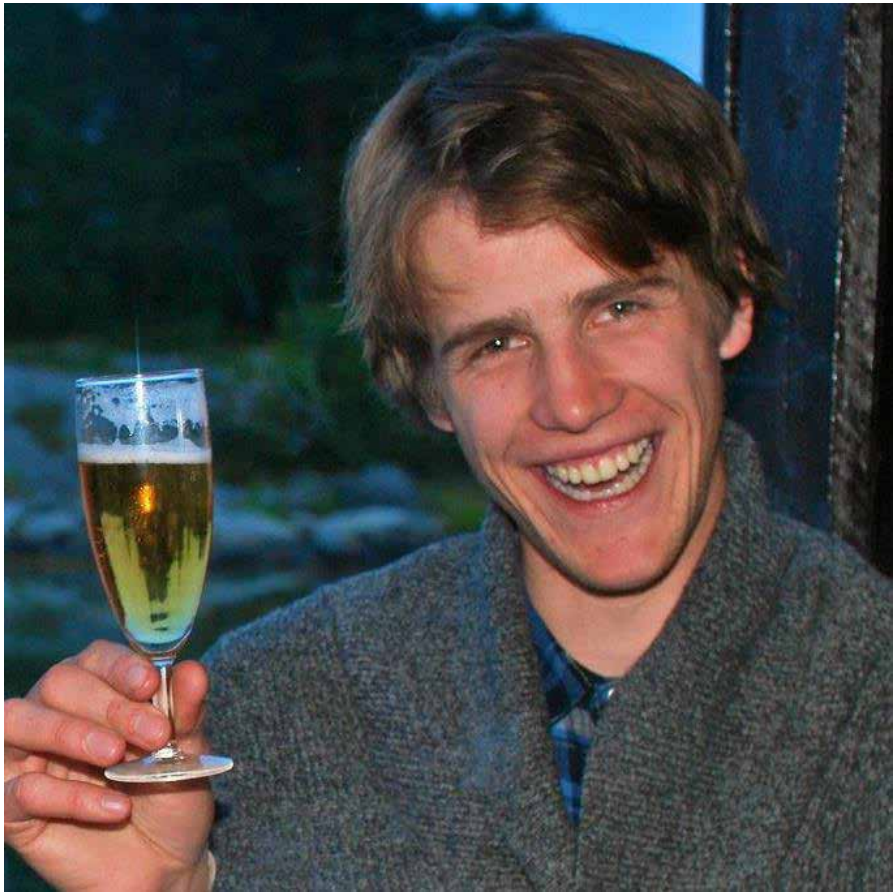
Spitposten

HUNDREÅRINGEN SOM IKKE HOPPET GJENNOM VINDUET, MEN BEVISSTE AT P = NP OG ALDRI FULLFØRER E .
SPÆT (FRÅ LÅGROMANSK SPYTARI, «HELS TIL SYSTRA DI, FOR RESTEN)

SPITLEAKS MED NYE DOKUMENTER:

AVSLØRER STASI-AKTIG NETTVERK I SAMFUNDET

Samfundet er kuppet av en udemokratisk organisasjon, uten ekstern kontroll eller respekt for rettsvernet. Samfundetleder Lunke er taus.

NEKTER Å UTTALE
SEG: Øyvind Lunke mener Spitposten ikke bør skrive om saken. Han er opptatt med å feire at han endelig slipper å være samfundetleder mer.

Styret kan idømme samfundsmedlemmer straff for forseelser av enhver art. Straffene er

1. Erstatning,
2. Eksklusjon fra Studentersamfundet for kortere eller lengre tid,
3. Andre tiltak dersom det blir funnet mer tjenlig.

VILKÅRLIG STRAFFEREGIME: Spitleaks dokumenter viser at det hverken finnes lover eller rettsvern ved Samfundet. Det legges heller ingen begrensninger på straffeutmålingen.

SJEKK MED SPÆT

Sliter du med å dra damer?

Spitpostens nye spalte viser deg hvordan du drar unge frøkner.

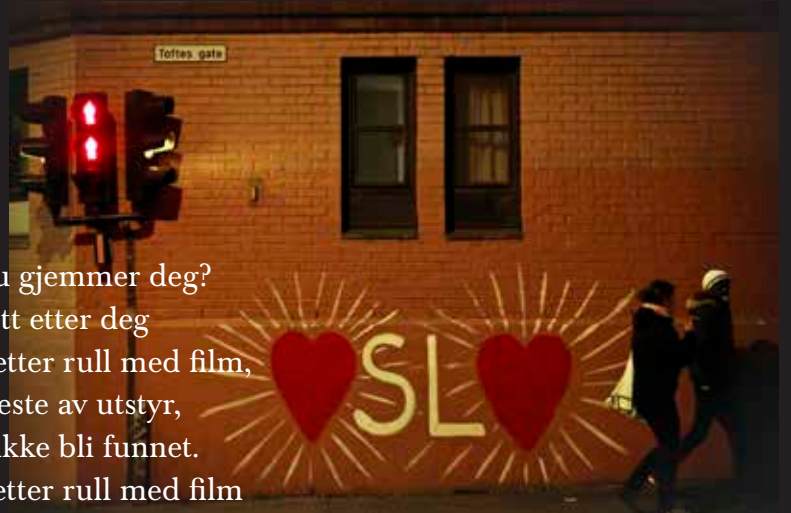
Det er ikke lett å være kar i dag!

SLIK FÅR DU DEG PÅ KASSA:

- Vær så snill som mulig. Moderne jenter liker snille gutter
- Unnskyld oppførselen din så mye du kan, jenter liker gutter som kan innrømme sine feil.
- Husk samtidig å være alpha, og påpeke hvor mye du undervurderer det motsatte kjønn. The game.
- Kall henne frøken, ikke vær redd for å åpne dører og trekke ut stoler for vilt fremmede jenter
- Tipp din fedora. Unge frøkner liker slikt.

“HERREM ER DØD”
(FRIEDRICH MYSTISCHE, REGISTRERINGENS GENEALOGI)

Hvor er det du gjemmer deg?
 Jeg har lett etter deg
 i år etter år, rull etter rull med film,
 kun det dyreste av utstyr,
 men du kan ikke bli funnet.
 År etter år, rull etter rull med film
 og det mest eksotiske jeg har fotografert,
 en sølepytt med refleksjon av genmanipulert edelgran.
 Jeg tror ikke Gude var så mye på østlandet.

– Autochromepotetstivelsepoeten

RETURADRESSE

Under Dusken, Singsakerbakken 2E, 7030 Trondheim